

Herindelingsadvies

Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss

Versie: 13 augustus 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Voortraject.....	4
1.2 Inhoud herindelingsadvies	5
1.3 Inhoud raadsbesluit.....	6
2. Waarom een herindeling?	7
2.1 Voortraject Maasdonk.....	7
2.2 Motieven voor herindeling.....	8
2.3 Motieven voor voorgestelde herindeling.....	9
2.4 Motieven voor toevoeging aan Oss en 's-Hertogenbosch.....	10
3. Huidige situatie van de drie gemeenten	11
3.1 Het herindelingsgebied.....	11
3.2 De cijfers.....	11
3.3 De regio.....	12
3.4 Specifieke kenmerken.....	13
3.5 Economie.....	13
3.6 Wijken en dorpen.....	14
3.7 Eerdere herindelingen.....	14
3.8 Voorzieningen.....	14
4. Geografische uitwerking	15
4.1 De nieuwe gemeentegrens tussen 's-Hertogenbosch en Oss	15
5. Toekomstvisiegemeente 's-Hertogenbosch	19
5.1 Algemeen.....	19
5.2 Visie op het wijk- en dorpsgericht werken	21
5.3 Visie op de dienstverlening.....	23
6. Toekomstvisie gemeente Oss	24
6.1 Algemeen.....	24
6.2 Visie op wijk- en dorpsgericht werken	26
6.3 Visie op de dienstverlening.....	27
7. Toetsing aan beleidskaders.....	28
7.1 Toetsing Rijksbeleid.....	28
7.2 Provinciaal beleid.....	31
8. Financiën & Personeel.....	32
8.1 Financiën.....	32
8.2 Personeel & Organisatie.....	36
9. Zienswijzen	38
10. Vervolprocedure en planning	38

Bijlagen

1. Nota van zienswijzen en wijzigingen besluit 'herindelingsontwerp Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss';
2. Financiële scan Provincie Noord-Brabant + bijlagen;
3. Logboek draagvlak;
4. Besluit 'Herindelingsontwerp Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss', vastgesteld 29 mei 2013.

1. Inleiding

Voor u ligt het herindelingsadvies voor de vrijwillige herindeling van de gemeenten Maasdonk, Oss en 's-Hertogenbosch. Het betreft hier geen reguliere, maar een bijzondere herindeling, waarbij de gemeente Maasdonk wordt opgesplitst. De kernen Nuland en Vinkel worden toegevoegd aan de gemeente 's-Hertogenbosch en de kern Geffen aan de gemeente Oss. Vanwege het feit dat het een bijzondere herindeling betreft, wordt als gevolg van de splitsing en toevoeging alleen de gemeente Maasdonk opgeheven, de bestaande gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss en de daaraan gekoppelde organisatie, organisatie-inrichting blijven bestaan. Hierin volgen wij het Beleidskader herindeling uit 2011. Over de wijze van inpassing en harmonisatie zijn tussen de drie betrokken gemeenten afspraken gemaakt.

Het herindelingsadvies is in nauwe samenwerking tussen de drie gemeenten tot stand gekomen. In dit eerste hoofdstuk schetsen wij het voortraject, de inhoud van het herindelingsadvies en het raadsbesluit.

1.1 Voortraject

Voor Maasdonk is de omgeving van haar groene gemeente, de regio Noordoost-Brabant, voor nu en in de toekomst van essentieel belang. De ontwikkeling en welvaart in de kernen van Maasdonk en in het buitengebied zijn in belangrijke mate afhankelijk van regionale ontwikkelingen. De gemeente heeft dan ook vastgesteld dat, hoewel zij als kleine gemeente stevig verankerd is in de samenwerkingsverbanden binnen de regio Noordoost-Brabant, zij als één van de twintig gemeenten binnen deze regio slechts een beperkte rol kan spelen in de vergroting van de kracht van die regio. Ook het perspectief van decentralisatie en duurzaamheid speelt een rol bij de keuze van de gemeente om op zoek te gaan naar toekomstige partners, waarbij bestuurlijke zelfstandigheid niet langer aan de orde kan zijn. Na een zorgvuldige verkenningsperiode heeft de gemeenteraad van Maasdonk op 29 januari 2013 een voorlopige richting bepaald. Hierin is verwoord dat de kernen Vinkel en Nuland beter passen bij de gemeente 's-Hertogenbosch en de kern Geffen bij de gemeente Oss.

Na het horen van de bevolking via onder andere drukbezochte raadsavonden, heeft de gemeenteraad Maasdonk deze richting bekrachtigd in haar vergadering van 26 maart 2013. De gemeente Maasdonk streeft naar een herindeling met de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss per 1 januari 2015. Op 23 april 2013 hebben de gemeenteraden van Oss en 's-Hertogenbosch de intentie uitgesproken om deze herindeling tot stand te willen brengen.

Herindelingsontwerp

Op 29 mei 2013 stemden de drie betrokken gemeenteraden in met het herindelingsontwerp. Daarmee hebben de drie gemeenteraden de eerste formele stap gezet in het kader van de herindeling. Na de vaststelling van het herindelingsontwerp volgde de wettelijke inspraakprocedure van acht weken. Tijdens deze periode konden zienswijzen worden ingediend.

Wijziging grensbeloop

Tijdens de zienswijzenprocedure van het herindelingsontwerp zijn ruim 450 zienswijzen ingediend. Het leeuwendeel spitst zich toe op het voorgestelde deel van de grens tussen de spoorlijn en de A59. De inwoners van het gebied tussen het spoor en de A59, ten oosten van de Loonsestraat en de (Nederlandse) Papendijk geven te kennen zich Nulanders te achten en op Nuland/'s-Hertogenbosch gericht te zijn. Hun wens is om de oude grens tussen Geffen en Nuland van voor 1993 opnieuw als gemeentegrens aan te wijzen, ditmaal tussen de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch.

Daarnaast is inmiddels een ruimere definitie van een 'harde' grens, zoals gevraagd door de provincie Noord-Brabant, mogelijk. Naast elementen als spoorlijnen, wegen en kanalen kan een grens in het landschap ook gevormd worden door kleinschaligere elementen als waterlopen. Een herkenbare en duurzame begrenzing volgt zoveel als mogelijk deze harde grenzen. Wanneer dat niet mogelijk of logisch is, kan men aansluiten op de grenzen van kadastrale eigendommen.

De ingekomen zienswijzen, zowel qua aantal als qua argumentatie, tezamen met de ruimere definitie van een harde grens, zijn aanleiding geweest om het voorgestelde grensbeloop uit het herindelingsontwerp tussen de spoorlijn en de A59 in het herindelingsadvies te wijzigen. Het (aangepaste) grensbeloop wordt beschreven in hoofdstuk 4.

Met dit (aangepaste) grensbeloop komen we zo veel mogelijk tegemoet aan de wensen van diegenen die een zienswijze hebben ingediend. De overgrote meerderheid van de inwoners aan de (Nederlandse) Papendijk, Loonsestraat, een deel van de Groenstraat en een deel van de Wolfdijk maken, conform de wens die zij in hun zienswijze geuit hebben, per 1 januari 2015 deel uit van de gemeente 's-Hertogenbosch. Alhoewel wij beseffen dat er huishoudens zijn die deel uit gaan maken van een gemeente die niet de eerste keus betreft, menen wij met het voorgestelde grensbeloop een duurzame grens te kiezen die een zo breed als mogelijk maatschappelijk draagvlak heeft.

Herindelingsadvies

Na sluiting van de inspraakprocedure is een nota 'zienswijzen en besluit herindelingsontwerp' opgesteld. Deze nota treft u bijgevoegd als bijlage 1 bij dit herindelingsadvies aan en behelst het gegrond en/of ongegrond verklaren van de zienswijzen.

1.2 Inhoud herindelingsadvies

Het herindelingsadvies is, na het herindelingsontwerp, de tweede formele stap die gemeenten samen zetten om te komen tot de voorgenomen herindeling per 1 januari 2015. In dit document:

- beschrijven we het voortraject hoe Maasdonk vrijwillig en op eigen initiatief tot het besluit van herindeling is gekomen;
- beschrijven we de constructieve samenwerking tussen Maasdonk, Oss en 's-Hertogenbosch om te komen tot dit besluit.

Na vaststelling van het herindelingsadvies in de drie gemeenteraden volgt dit herindelingsadvies de procedure zoals voorgeschreven in de Wet Algemene regels herindeling (Wet Arhi).

Voor de drie gemeenten is dan sprake van een onomkeerbaar besluit, dat alleen nog door de provincie of het Rijk kan worden teruggedraaid.

Wij bieden het herindelingsadvies aan het college van Gedeputeerde Staten aan. Gedeputeerde Staten zendt dit - tezamen met haar zienswijze - door aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Daarna start het wetgevingstraject. Uiteindelijk wordt op basis van een herindelingswet, vast te stellen door de Tweede en Eerste Kamer der Staten Generaal, de herindeling een feit. In overleg met de provincie en de minister van BZK is voor de effectuering van de herindeling gekozen voor de datum van 1 januari 2015. Een totale planning is opgenomen onder hoofdstuk 9 van dit Herindelingsadvies.

1.3 Inhoud raadsbesluit

1. de zienswijzen te beoordelen overeenkomstig de Nota van zienswijzen en wijzigingen Besluit 'Herindelingsontwerp gemeenten Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss';
2. de wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het herindelingsontwerp die zijn aangegeven in de Nota van zienswijzen en wijzigingen Besluit 'Herindelingsontwerp gemeenten Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss';
3. het herindelingsadvies Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss vast te stellen, waarvan de inzet is dat:
 - a) de kernen Vinkel en Nuland worden toegevoegd aan de gemeente 's-Hertogenbosch en de kern Geffen wordt toegevoegd aan de gemeente Oss;
 - b) de gemeente Maasdonk per 1-1-2015 zal worden opgeheven;
 - c) de grens tussen de gemeente 's-Hertogenbosch en de gemeente Oss komt te liggen volgens de kaart zoals weergegeven in hoofdstuk 4 van het herindelingsadvies;
 - d) de bestaande grenzen van de gemeente 's-Hertogenbosch met de Noord-Brabantse gemeenten Vught en Heusden en de Gelderse gemeente Maasdriel ongewijzigd blijven;
 - e) de bestaande grenzen van de gemeente Oss met de Noord-Brabantse gemeenten Grave en Landerd en de Gelderse gemeenten Wijchen, West Maas en Waal en Maasdriel ongewijzigd blijven;
 - f) de grenzen tussen de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss met de gemeente Bernheze en de grens van de gemeente 's-Hertogenbosch met de gemeente Sint-Michielsgestel komen te liggen volgens de kaart zoals weergegeven in hoofdstuk 4 van het herindelingsadvies;
4. Het college te verzoeken de herindeling verder voor te bereiden en het herindelingsadvies conform de Wet Arhi aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant te zenden.

2. Waarom een herindeling?

De herindeling van de gemeente Maasdonk heeft nut als de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss gezamenlijke ambities en (bovenlokale) opgaven delen en er meerwaarde bestaat in het splitsen van de gemeente Maasdonk om deze opgaven het hoofd te bieden. De herindeling moet de betrokken gemeenten als geheel versterken. De herindeling van Maasdonk met Oss en 's-Hertogenbosch heeft als doel om ook in de toekomst te zorgen voor een solide en adequate aanpak van maatschappelijke opgaven op en rond het huidige grondgebied. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de belangen van de inwoners van de gemeente Maasdonk, voor hen zijn de veranderingen naar verwachting immers het grootst.

De gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss zijn beide stevige gemeenten die ervoor kunnen zorgen dat de kernen van Maasdonk het landelijke karakter met een vitaal gemeenschapsleven kunnen behouden. Dat is ook een belangrijke reden voor de gemeente Maasdonk om voor deze herindeling te kiezen: het op niveau houden van de voorzieningen, de identiteit van de kernen en het gevoel van gemeenschapszin. Grote wijzigingen in karakter en structuur zijn niet voorzien en ook niet nodig om de kwaliteit te behouden. Genoemde gemeenten onderschrijven dit.

De gemeente Maasdonk heeft in 2011 en 2012 geprobeerd een herindeling aan te gaan met buurgemeente Bernheze. Dat heeft uiteindelijk niet tot het gewenste resultaat geleid. Aansluiting bij de gemeenten Oss en/of 's-Hertogenbosch lag vervolgens het meest voor de hand. Uiteindelijk is daarbij gekozen voor herindeling van de gemeente waarbij de kernen Vinkel en Nuland naar 's-Hertogenbosch gaan en de kern Geffen naar Oss zal gaan. Met deze keuze wordt optimaal recht gedaan aan de historische oriëntatie van de bewoners, wat gebleken is uit een enquête die in 2012 werd gehouden en aan de belangen van de beide andere gemeenten (zie paragraaf 2.4).¹

2.1 Voortraject Maasdonk

Op 21 april 2009 heeft de gemeenteraad van Maasdonk de *Toekomstvisie Maasdonk 2009-2021* vastgesteld waarbij de resultaten van een interactief proces met de Maasdonkse bevolking zijn betrokken. Gelijktijdig heeft de gemeenteraad geconstateerd dat het ambitieniveau uit die toekomstvisie alleen door samenwerking of samengaan met andere gemeenten gerealiseerd kan worden.

Er vonden gesprekken plaats met in eerste instantie alle buurgemeenten en later vervolggesprekken met Sint-Michielsgestel en Bernheze. Vervolgens is door de gemeenteraden van Bernheze en Maasdonk op 1 oktober 2009 een opdracht verstrekt om de mogelijkheden van samenwerking c.q. herindeling tussen deze gemeenten te onderzoeken. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek is in 2010 en 2011 de samenwerking tussen beide gemeenten geïntensiveerd. Op 28 september 2011 hebben de gemeenteraden van Bernheze en Maasdonk besloten om de beide colleges te verzoeken te starten met het opstellen van een herindelingsadvies.

¹Draagvlakonderzoek herindeling gemeenten Bernheze en Maasdonk
Onderzoek bij de burgers van 16 jaar en ouder
Door TNS NIPO; Henk Foekema, Henrike Bijlstra en Joel Wils
Juni 2012

Op 26 juni 2012 werd duidelijk dat er onvoldoende wederzijds draagvlak bestond bij de bevolking en de beide gemeenteraden om een herindelingsadvies ter besluitvorming voor te kunnen leggen.

De gemeenteraad van Maasdonk heeft zich na 26 juni 2012 bezonnen op de consequenties en de te zetten vervolgstappen. Op 23 oktober 2012 heeft de gemeenteraad van Maasdonk middels een motie het college de opdracht gegeven wederom in gesprek te gaan met de buurgemeenten Bernheze, Sint-Michielsgestel, Oss en 's-Hertogenbosch. De gemeenteraad constateert in dezelfde motie dat de toekomstvisie van Maasdonk nog steeds op hoofdlijnen actueel is, maar dat actualisatie gewenst is ten aanzien van de gemeentelijke regiofunctie en dat het vastleggen van de prioriteiten per kern gewenst is. De raad verzocht uiterlijk januari 2013 resultaten ter besluitvorming voor te leggen.

Op 29 januari 2013 heeft de gemeenteraad van Maasdonk haar toekomstvisie aangevuld met een hoofdstuk "Maasdonk in de regio" en een hoofdstuk "Prioriteiten per kern: Vinkel, Nuland, Geffen". Dit laatste hoofdstuk is tot stand gekomen dankzij intensief overleg met en door de drie dorpsraden. In een motie, uitgesproken op 29 januari 2013, is door de gemeenteraad van Maasdonk bevestigd dat gezien de ambities en belangen van de inwoners, bestuurlijke zelfstandigheid niet langer aan de orde is. De raad heeft uitgesproken als voorlopige richting te duiden dat de kernen Nuland en Vinkel beter passen bij de gemeente 's-Hertogenbosch, en de kern Geffen bij de gemeente Oss.

Op 26 maart 2013 nam de gemeenteraad van Maasdonk een definitief besluit dat de kernen Nuland en Vinkel beter passen bij de gemeente 's-Hertogenbosch en de kern Geffen bij de gemeente Oss en heeft het college opgedragen het traject conform de Wet Arhi met de gemeente 's-Hertogenbosch en de gemeente Oss op te starten. Het besluit is vrijwillig en is op eigen initiatief genomen. De gemeente 's-Hertogenbosch heeft op 23 april 2013 en de gemeente Oss op 25 april 2013 de intentie uitgesproken deze herindeling per 1 januari 2015 aan te willen gaan.

De drie colleges legden het herindelingsontwerp op 29 mei 2013 en het herindelingsadvies op 27 augustus 2013 ter vaststelling aan de gemeenteraden voor zodat de gewenste herindeling van de gemeente Maasdonk per 1 januari 2015 kan worden gerealiseerd.

2.2 Motieven voor herindeling

Herindeling biedt voordelen

Gemeenten krijgen door decentralisatie een steeds omvangrijker en complexer takenpakket. Kleine gemeenten raken meer en meer aangewezen op samenwerking of op de inhuur van externe experts. Schaalvergroting zorgt ervoor dat de kwaliteit van de bedrijfsvoering in de organisatie toeneemt. Een grotere gemeente is beter in staat om kwalitatief goed personeel aan te trekken en te behouden, expertise zelf te vergaren en te vergroten en voor continuïteit te zorgen. Tegelijkertijd wordt door schaalvergroting het efficiënter en effectiever organiseren van taken mogelijk. Deze kwaliteitsslag is nodig om datgene wat ook in de toekomst op de gemeente afkomt, zoals de decentralisatie van rijkstaken, goed aan te kunnen. De inwoners hebben hier recht op.

Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van het lokale bestuur. Actuele ontwikkelingen en regionale samenwerking in Noordoost Brabant vragen om een slagvaardig en daadkrachtig bestuur. De bestuurlijke positie in de regio wordt versterkt door de schaalvergroting, wat ten goede komt aan de inwoners.

De herindeling van Maasdonk betekent dat het kwaliteitsniveau wordt versterkt. De ervaring van eerdere herindelingen leert dat de kwaliteit van de dienstverlening en professionaliteit verbetert. Wel is het zaak om de dienstverlening in brede zin zo dicht mogelijk bij de burgers te blijven organiseren.

Meerwaarde voor de regio nader belicht

Een herindeling van Maasdonk met Oss en 's-Hertogenbosch staat de bestaande samenwerkingsverbanden in de regio niet in de weg, integendeel. De gemeenten hebben meer taken overgenomen van het Rijk en hebben daarmee meer verantwoordelijkheden, maar ook meer mogelijkheden. Om taken efficiënter en daarmee goedkoper uit te kunnen voeren, werken ze samen met andere gemeenten. Hogere overheden en andere organisaties (zoals woningcorporaties, onderwijs- en gezondheidsinstellingen) richten zich niet enkel op één gemeente. De gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch voeren deze taken uit voor de eigen gemeente maar nemen als grootste gemeenten ook hun verantwoordelijkheid richting de regio. Samen met de andere partners nemen ze verantwoordelijkheid voor de regionale opgaven op het gebied van wonen, werken en leven.

Regie op eigen toekomst

Voor de gemeente Maasdonk geldt dat op korte termijn een gemeentelijke herindeling de mogelijkheid biedt om ook naar de toekomst toe lokale en regionale opgaven op een adequate wijze op te kunnen pakken. Met een herindeling tussen de gemeenten wordt daar verder invulling aan gegeven. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de regionale opgaven en ambities te verwezenlijken. Het creëren van twee toekomstbestendige gemeenten draagt hier nadrukkelijk aan bij.

2.3 Motieven voor voorgestelde herindeling

In lijn met de aanbevelingen uit het rapport 'Veerkrachtig Bestuur in Noordoost-Brabant'², kan gesteld worden dat herindeling het meest aansluit bij de maatschappelijke realiteit. In de eerste plaats betreft dit een historische oriëntatie van Geffen richting Oss en van Nuland richting 's-Hertogenbosch en van Vinkel richting Heesch en 's-Hertogenbosch. Daarnaast staven de actuele functionele relaties, de regionale opgaven, de samenhang en evenwichtige regionale bestuurlijke verhoudingen de voorgestelde richting van deze herindeling. Te denken valt aan de opgaven in het sociale domein (de 'drie transities') en economische uitdagingen zoals de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch-West. Binnen de regio Noordoost-Brabant is Maasdonk steeds minder in staat om met de overige 19 gemeenten een eigen koers te varen. De bestuurskracht neemt af.

² adviescommissie krachtig bestuur in Brabant, Veerkrachtig bestuur in Noordoost-Brabant, paragraaf 4.2

De gemeente Maasdonk heeft ook overwogen om ongedeeld op te gaan in óf 's-Hertogenbosch, óf Oss. Uiteindelijk is hiervoor niet gekozen. De interne samenhang in de regio Noordoost-Brabant speelt hierbij een rol, gecombineerd met de eerder genoemde oriëntatie van de bewoners van de kernen Vinkel, Nuland en Geffen.

2.4 Motieven voor toevoeging aan Oss en 's-Hertogenbosch

Oss

De gemeente Oss kent een succesvolle geschiedenis van herindelen en heeft altijd een positieve grondhouding gehad naar gemeenten die willen samengaan met Oss. Met eerdere goede ervaringen van deze herindelingen is een positieve houding ten opzichte van een verzoek van de gemeente Maasdonk dus logisch. De ligging van Geffen nabij de stad Oss en de oriëntatie van haar inwoners op Oss benadrukken een logische samenvoeging van Geffen en Oss. De stad kan zijn rol als centrumgemeente in de regio Maasland, met een hoog voorzieningenniveau voor zowel stad als dorp, op deze wijze beter invullen.

Voor Oss staat het belang van de burger centraal bij gemeentelijke herindelingen zoals aan de orde is gekomen in het rapport "Veerkrachtig bestuur in Noordoost-Brabant". In het position paper "Oss in de regio: samenwerken in perspectief" wordt daarnaast gesteld dat "daar waar burgers in het Maasland profijt hebben van goede voorzieningen in de gemeente Oss, zij ook gebaat zijn bij zeggenschap in de betreffende gemeente."

Daarnaast zal het karakteristieke en aantrekkelijke Geffen binnen de gemeente Oss een welkome aanvulling zijn op het toch al veelzijdige Oss met zijn stad en zijn 23 kleurrijke kernen. De gemeente streeft ernaar om op termijn een zogenaamde 100.000+ gemeente te worden waardoor de gemeente Oss nog meer toekomstbestendig zal zijn. Met de toegevoegde kern Geffen zal de gemeente Oss de vijfde gemeente van Brabant zijn qua inwoneraantal.

's-Hertogenbosch

Voor de toevoeging van Vinkel en Nuland aan 's-Hertogenbosch zijn meerdere overtuigende motieven. In de eerste plaats geldt het verzoek van de buurgemeente Maasdonk als directe aanleiding. Hieraan wordt met dit herindelingsadvies tegemoet gekomen. In de tweede plaats hebben Vinkel en Nuland van nature al een historische oriëntatie op de gemeente 's-Hertogenbosch. Daarnaast versterkt de toevoeging de sterke positie van 's-Hertogenbosch als centrumgemeente met regionale opgaven. Door uitbreiding van de gemeente is er ook een breder draagvlak en voedingsgebied voor gemeentelijke voorzieningen. Ook hier geldt dat de inwoners die gebruik maken van de voorzieningen in 's-Hertogenbosch, gebaat zijn bij representatieve vertegenwoordiging in de gemeenteraad.

Voor 's-Hertogenbosch is het van belang dat de stad letterlijk de ruimte krijgt. Door toevoeging van twee dorpskernen en een groot landelijk gebied, is de gemeente beter in balans. Er is ruimte voor recreatie en ontspanning in de groene buffer tussen 's-Hertogenbosch en Oss. Een groen gebied met een aantrekkelijk woon- en leefmilieu. Tegelijkertijd is er ook ruimte voor bedrijvigheid in de toekomst, via Heesch-West, maar ook in agrarisch opzicht. Met betrekking tot dit laatste is de koppeling tussen enerzijds kennis en innovatie op het gebied van Agro & Food in de stad 's-Hertogenbosch en anderzijds de productie op het platteland van meerwaarde.

3. Huidige situatie van de drie gemeenten

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van de gemeenten Maasdonk, 's-Hertogenbosch en Oss beschreven. Vervolgens schetst Hoofdstuk 4 de toekomstige geografische uitwerking (grensbeloop), Hoofdstuk 5 de toekomstvisie op de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss, na toevoeging van respectievelijk Nuland en Vinkel, en Geffen.

3.1 Het herindelingsgebied

De hoofdkernen van de gemeenten Oss, Maasdonk en 's-Hertogenbosch zijn gelegen op de centrale as van Noordoost-Brabant en hebben daarmee van oudsher een verbinding over land en door de ligging nabij de Maas via het water. Deze as, in de vorm van een oost-west gerichte dekzandrug vormt een opmerkelijke overgang tussen het rivierengebied aan de noordzijde en een zandgebied aan de zuidzijde. De oude Beerse Overlaat met de lage komgronden aan de noordkant vormt een groot contrast met de hoger gelegen, kleinschalige kampenlandschappen en bewoningsplekken op de dekzandrug, afgewisseld met broeklanden en jonge ontginningen ten zuiden van de A59. De steden en kernen in de gemeenten Oss, Maasdonk en 's-Hertogenbosch zijn in hoofdzaak op de hoger gelegen landschapsstructuren, de dekzandruggen ontstaan en ontwikkeld en in mindere mate op de oeverwallen aan de rivier. De oost-west liggende snelweg A59 en de spoorverbinding benadrukken deze as en vormen tevens de ontsluiting van het gebied richting snelwegen A2 en A50 en de spoorverbindingen naar elders.

3.2 De cijfers

Het totale herindelingsgebied bestrijkt meer dan 28.000 ha. en binnen dit gebied zijn bijna 240.000 inwoners woonachtig. Van de drie kernen van de gemeente Maasdonk zijn Nuland en Geffen nagenoeg even groot. Het inwoneraantal van de kern Vinkel is ongeveer de helft van de beide andere dorpen.

Gemeente	Kern	Aantal inwoners	Oppervlakte in ha
Maasdonk		11.265	3.734
	<i>Geffen</i>	<i>4.473</i>	1.186
	<i>Nuland</i>	<i>4.426</i>	Samen
	<i>Vinkel</i>	<i>2.366</i>	2.548
's-Hertogenbosch		142.825	9.126
Oss		84.858	15.993
Totaal		238.948	28.853

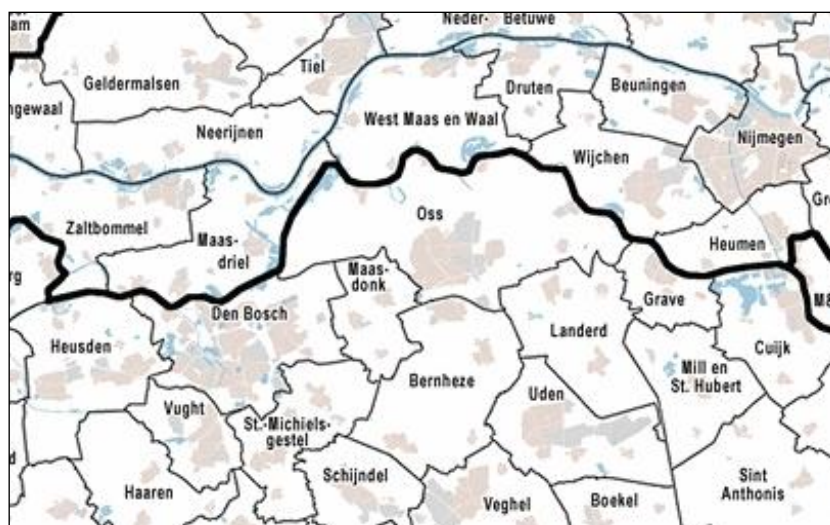
De gemeente 's-Hertogenbosch, de hoofdstad van de provincie Noord-Brabant, is qua inwoneraantal de grootste gemeente van de drie. Een kwart van de bevolking van de gemeente 's-Hertogenbosch woont niet in de stad, maar in omliggende kernen. De gemeente vervult een regionale functie op het gebied van wonen, werken en voorzieningen voor het gebied: Noordoost-Brabant (waaronder delen van Maasdonk), de Meierij, (gedeeltelijk) de Langstraat en de Bommelerwaard. Dit betreft een verzorgingsgebied met in totaal meer dan 500.000 inwoners, waaronder delen van de gemeente Maasdonk.

De gemeente Oss is qua oppervlakte de tweede gemeente van de provincie Noord-Brabant en bestaat naast de stad Oss uit de kernen Berghem, Ravenstein, Lith, Teeffelen, Herpen, Megen, Oijen, Lithoijen, Haren, Macharen, Maren-Kessel, Deursen-Dennenburg, Overlangel, Huisseling, Koolwijk, Neerloon, Dieden, Demen, Keent, 't Wild en Neerlangel. De gemeente Oss vervult eveneens een regiofunctie voor delen van de gemeenten Maasdonk, Landerd en Bernheze.

3.3 De regio

De regio is natuurlijk omvangrijker dan deze drie gemeenten alleen. In regionaal verband wordt samengewerkt met de buurgemeenten in Noordoost-Brabant. Sint-Michielsgestel grenst aan Maasdonk en 's-Hertogenbosch. Bernheze is een buurgemeente van zowel Maasdonk als Oss. Verder grenst Oss aan de Brabantse gemeenten Landerd en Grave. De gemeente 's-Hertogenbosch grenst aan de Brabantse gemeenten Sint-Michielsgestel, Vught en Heusden. Aan de overkant van de Maas grenst Maasdriel zowel aan 's-Hertogenbosch als aan Oss en is Oss ook nog buurgemeente van de Gelderse gemeenten West Maas en Waal en Wijchen.

De regio Noordoost-Brabant is voor zowel Oss, Maasdonk als 's-Hertogenbosch een natuurlijke samenwerkingspartner. Samen met twintig gemeenten, bedrijfsleven en andere maatschappelijke partners wordt gewerkt aan een sterke regio en vormt het bijvoorbeeld ook de Veiligheidsregio. 's-Hertogenbosch neemt samen met Oss het voortouw binnen deze samenwerking. In het Meierijgebied werkt 's-Hertogenbosch samen met Heusden, Vught, Haaren, Boxtel, Schijndel, Sint Oedenrode en Sint Michielsgestel. Ook wordt binnen de B5 (de vijf grootste Brabantse gemeenten: Eindhoven, Tilburg, Breda, 's-Hertogenbosch, Helmond)) actief samengewerkt op een groot aantal thema's. De gemeente Oss werkt met Veghel, Uden en Bernheze samen in het zogenaamde As50 samenwerkingsverband. Over het algemeen zijn de drie gemeenten vertegenwoordigd in ieder meer dan 20, deels overlappende, samenwerkingsverbanden.

Figuur 1: Het herindelingsgebied met omliggende gemeenten

3.4 Specifieke kenmerken

Een aantal factoren levert een substantiële bijdrage aan het aantrekkelijke woon-, werk- en leefklimaat in de gemeenten 's-Hertogenbosch, Maasdonk en Oss. 's-Hertogenbosch, de Brabantse hoofdstad, staat bekend vanwege de historische binnenstad met zijn vele monumenten, vestingwerken, de Binnendieze en de Groene Delta. De gemeente Oss kenmerkt zich door de stad met vele veelzijdige dorpen en de bijbehorende natuurgebieden. Maasdonk vormt een groene buffer tussen deze grotere gemeenten. Dit groene gebied is kenmerkend voor de sfeer in de drie dorpskernen. Rust en ruimte zijn de juiste woorden om de dorpen mee te beschrijven.

3.5 Economie

De gemeenten liggen in een gebied dat gunstig ligt ten opzichte van de Randstad, Brainport Regio Eindhoven en het Duitse Ruhrgebied. De belangrijkste economische centra zijn uitstekend bereikbaar via de weg, het water en het spoor.

In sociaal-economisch opzicht staat 's-Hertogenbosch al vele jaren in de top tien. Dit vertaalt zich ook in de werkgelegenheid. De gemeente telt 96.000 banen, wat in verhouding tot andere grote steden bijzonder hoog is. Belangrijke sectoren zijn de financiële en zakelijke dienstverlening, food & health, kennisintensieve bedrijvigheid en creatieve beroepen. De bereikbaarheid (vooral door de A2) is de afgelopen jaren sterk verbeterd.

Van oudsher is Oss een stad met veel, voornamelijk industriële werkgelegenheid. Er zijn binnen de gemeente Oss bijna 5.000 bedrijven gevestigd, die werk bieden aan ongeveer 40.000 mensen. Oss heeft vooral een sterke positie in branches als farmacie, chemie, voedingsmiddelensector, textiel, metaal, installatietechniek, grafische sector, transportsector, scheepsbouw en bouw.

De beroepsbevolking van Maasdonk bestond op 1 januari 2011 uit 5.232 personen. De gemeente had toen 4.649 banen binnen haar grenzen. Veruit de belangrijkste sector is de bouwnijverheid, waarin ongeveer een derde van de beroepsbevolking werkzaam is. Dit betreft relatief veel zelfstandigen en enkele grote bouwbedrijven. Andere belangrijke sectoren zijn de groot- en detailhandel, de agrarische sector, de horeca en de zorgsector. Maasdonk heeft vier bedrijventerreinen, namelijk Leiweg en 't Veld in Geffen, de Terp in Nuland en het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein Heesch-West dat op het grondgebied van Bernheze en Maasdonk ligt. Deze beide gemeenten werken met de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch aan de ontwikkeling van dit bedrijventerrein.

3.6 Wijken en dorpen

Zowel in Oss als in 's-Hertogenbosch is wijk- of dorpsgericht werken een belangrijke manier van werken om inwoners van wijken en dorpen te betrekken bij de woon- en leefomgeving. De gemeente 's-Hertogenbosch is ingedeeld in twaalf wijken.

Al deze wijken hebben een eigen wijk- of bestuursraad. De gemeente Oss is ingedeeld in tien wijken en dorpen, die allen een eigen wijk- en dorpsraad hebben. De drie dorpen binnen de gemeente Maasdonk hebben ook een eigen dorpsraad, qua status vergelijkbaar met de Osse en Bossche wijk- en dorpsraden. In de hoofdstukken 5 en 6 wordt nader ingegaan op de organisatie van het wijk- en dorpsgericht werken in Oss en 's-Hertogenbosch.

3.7 Eerdere herindelingen

Alle drie gemeenten hebben in de afgelopen decennia te maken gehad met eerdere herindelingen. De gemeente Maasdonk ontstond in 1993 door een samenvoeging van de toenmalige gemeenten Geffen en Nuland en enkele gebiedsdelen van de toenmalige gemeente Rosmalen.

Oss heeft een rijk herindelingsverleden. Op 1 januari 1994 werd een nieuwe gemeente gevormd uit de opgeheven gemeenten Oss, Berghem en Megen c.a. Per 1 januari 2003 is ook de gemeente Ravenstein met Oss samengevoegd en op 1 januari 2011 is de gemeente wederom heringedeeld met de gemeente Lith.

De gemeente 's-Hertogenbosch werd in 1996 samengevoegd met de dorpen/kernen: Hintham, Rosmalen, Maliskamp en Kruisstraat. Al in 1971 werden (Oud) Empel, Gewande, Engelen en Bokhoven bij de gemeente gevoegd. Orthen, ouder dan 's-Hertogenbosch, hoorde al veel langer bij de stad. In totaal kent 's-Hertogenbosch negen kernen.

3.8 Voorzieningen

De gemeente Maasdonk heeft vele voorzieningen. Iedere kern beschikt over een gemeenschapshuis of multifunctioneel centrum. Iedere kern heeft ook een sportpark waar diverse sportverenigingen gebruik van maken. Opvallend is het rijke verenigingsleven binnen de gehele gemeente.

Voor voorzieningen die grootschaliger van aard zijn, zijn de inwoners van Maasdonk aangewezen op de omliggende steden zoals Oss en 's-Hertogenbosch. Deze beide gemeenten kennen een hoog voorzieningenniveau. Ze hebben een regionale functie op het gebied van wonen, werken en voorzieningen voor het omliggende gebied. Beide gemeenten hebben een hoge mate van diversiteit op het gebied van natuur, cultuur en recreatie.

4. Geografische uitwerking

Een gemeentegrens is een scheiding tussen bestuurlijke eenheden. Voor de geografische uitwerking van de herindeling worden onder andere ruimtelijke/planologische, maatschappelijke en praktische criteria gehanteerd. Belangrijk is dat een grens logisch en duurzaam is, in het landschap herkenbaar en maatschappelijk gedragen wordt. De belangrijkste uitgangspunten bij het bepalen van de nieuwe grens zijn:

- 1) De kernen Nuland en Vinkel gaan deel uitmaken van de gemeente 's-Hertogenbosch, de kern Geffen gaat deel uitmaken van de gemeente Oss.
- 2) Er wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de historische grenzen, zoals die golden tot 1 januari 1993.

Zoals in hoofdstuk 1 al is vermeld, is het grensbeloop ten opzichte van het herindelingsontwerp aangepast. Dit naar aanleiding van grote hoeveelheid ingediende zienswijzen, de inhoudelijke argumentatie en een ruimere interpretatie van het begrip 'harde' grens door de provincie (zie hoofdstuk 9). Bij de bepaling van de nieuwe gemeentegrens wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande sociaal-maatschappelijke verbanden in het gebied. Verderop wordt de loop van de nieuwe grens beschreven en in Figuur 2 aangegeven.

4.1 De nieuwe gemeentegrens tussen 's-Hertogenbosch en Oss

Hertogswetering – spoorlijn

Vanuit het noorden (de Hertogswetering) volgt de nieuwe gemeentegrens de historische gemeentegrens tussen Nuland en Geffen langs de Kepkensdonk en Klompstraat tot aan de spoorlijn.

Spoorlijn – A59

Voor het gebied ten zuiden van de spoorlijn tot de A59 zijn er argumenten om de historische gemeentegrens tussen Nuland en Geffen niet te volgen.

Geffen is een sterke, levendige en economisch krachtige kern. Om dit in de toekomst te kunnen vasthouden heeft de kern ruimte nodig. Ruimte voor voldoende groeimogelijkheden voor voorzieningen, woningen, ontsluitingen en groene ruimten. De bebouwde kern van Geffen is (door de ontwikkeling van de woningbouwlocatie Verlengde De Run) in de loop der jaren gegroeid tot aan de Molengraaf, de grens van de voormalige gemeente Geffen. Daarnaast zijn ontwikkelingen aan de Molengraaf (sanering van bedrijven en incidentele woningbouw) nadrukkelijk gezien vanuit het oogpunt van uitloopgebied vanuit de woningbouwlocatie Verlengde De Run, waardoor er sprake is van een fasegewijze overgang naar het buitengebied. Het terugleggen van de nieuwe gemeentegrens op deze oude grens leidt ertoe dat de grens strak om de kern Geffen wordt gelegd en dat derhalve Geffen aan deze zijde geen eigen buitengebied heeft. Elke armslag in westelijke richting (voor uitbreiding, groene uitloop of bijvoorbeeld speel- of sportvoorzieningen) ontbreekt dan. Dit is niet acceptabel. Het hanteren van deze historische grens zou de kern Geffen aan de westzijde op slot zetten en kan leiden tot een geforceerde druk op de andere zijden van de kern, wat ongewenst is en geen recht doet aan de vastgestelde visie Geffen-Oss.

Een nieuwe duurzame grens waarbij de ontwikkeling van de kern Geffen niet volledig op slot wordt gezet is noodzakelijk. Tussen Nuland en Geffen moet daarom een nieuwe duurzame grens bepaald worden die beide kernen voldoende ruimte en armslag geeft om zelfstandig te kunnen functioneren en te blijven ontwikkelen.

Het gebied tussen Nuland en Geffen is aangeduid als landschapsontwikkelingszone. Deze zone is belangrijk als ruimtelijke buffer tussen beide kernen waarbij ingezet wordt op het waarborgen van openheid van voldoende maat en schaal.

In dit tussengebied zijn daarom nog slechts beperkte uitbreidingsmogelijkheden voor beide kernen voorzien. Deze zijn gekoppeld aan de landschappelijke ondergrond. Bij Geffen is een uitbreidingsmogelijkheid aangegeven aan de noordwestzijde van de kern (Verstedelijkingsperspectief Oostvleugel Waalboss, spreidingsmodel - voorkeursmodel). Bij Nuland zijn uitbreidingsmogelijkheden aangegeven aan de zuidoostzijde van de kern (Visie Groene Schil Nuland).

De nieuwe gemeentegrens volgt vanaf het spoor de waterschapsloot (leggerwatergang: belangrijke afwateringssloot van het waterschap) ten westen van Geffen. Zoals hiervoor is aangegeven moet de nieuwe gemeentegrens ten westen van de Molengraaf gezocht worden. Bovendien is als uitgangspunt gesteld dat zo veel mogelijk 'harde' herkenbare grenzen (zoals wegen, spoorlijnen en waterlopen) worden gevolgd. Deze waterschapsloot vormt dan de eerste 'harde' grens. Het is een herkenbare lijn in het landschap en vormt een heldere grens met een duurzaam karakter. De ligging van deze sloten wordt zelden gewijzigd.

Ten zuiden van het spoor loopt deze waterschapsloot parallel aan de Klompstraat tot aan de Wolfdijk. Tussen de Wolfdijk en Groenstraat loopt de waterschapsloot door het open land tussen de bebouwing aan de Molengraaf en de bebouwing aan de Loonsestraat.

Ten zuiden van de Groenstraat volgt de grens de waterschapsloot en buigt dan af naar het zuiden richting de A59. Hier ligt de grens aan de 'achterkant' van de bebouwing aan de (Geffense) Papendijk.

Met deze nieuwe gemeentegrens wordt in belangrijke mate tegemoet gekomen aan de ingediende zienswijzen om het gebied "De Lage Kant" toe te voegen aan de gemeente 's-Hertogenbosch. Hiermee wordt zoveel als mogelijk recht gedaan aan sociaal maatschappelijke verbanden. Door de ligging van het gebied Molengraaf, direct grenzend aan de kern van Geffen, waardoor (deels) ook sprake is van een oriëntatie op de kern Geffen en om een fasegewijze overgang te hebben richting het open gebied (landschapsontwikkelingszone) is er voor gekozen om de nieuwe grens achter de Molengraaf te leggen. Door uit te gaan van de bestaande waterschapsloot wordt tevens uitgegaan van een 'harde' grens.

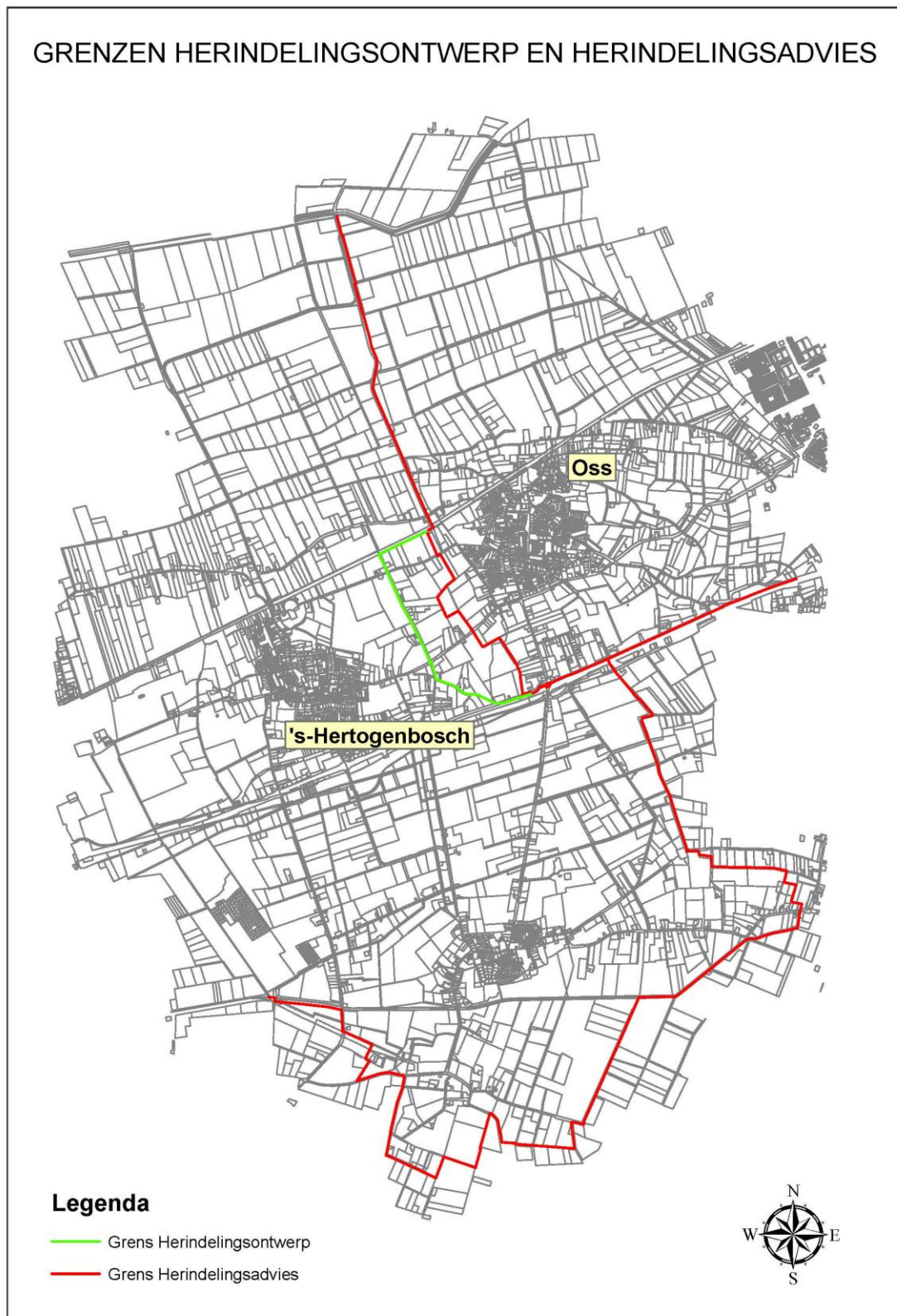
De A59 en het gebied ten zuiden ervan

Voor Vinkel geldt dat deze kern in zijn geheel, met aangrenzend buitengebied, naar de gemeente 's-Hertogenbosch gaat. Het volgen van de historische grens is daarom niet aan de orde. De grens loopt ten noorden van de A59 richting het oosten tot aan de grens met de gemeente Bernheze en volgt vanaf daar de grens van de huidige gemeente Maasdonk.

Begrenzingsprincipe

De nieuwe grens volgt overwegend wegen, spoorlijnen en waterlopen. Bij deze elementen is het niet praktisch om de grens in het midden te leggen. Uit oogpunt van beheer en zeggenschap is het verstandiger om de gehele weg, spoorlijn of waterloop binnen één gemeente te leggen.

Ten noorden van de spoorlijn (Kempkensdonk en Klompstraat) komt de weg op het grondgebied van de gemeente 's-Hertogenbosch te liggen. In het deel tussen de spoorlijn en de A59 zal de leggerwatergang op het grondgebied van de gemeente Oss komen te liggen. De A59 zal tot de grens met de gemeente Bernheze op grondgebied van de gemeente 's-Hertogenbosch komen te liggen.

Figuur 2: Voorstellen grensbeloop

5. Toekomstvisiegemeente 's-Hertogenbosch

5.1 Algemeen

's-Hertogenbosch is een gemeente die als hoofdstad van de provincie Noord-Brabant historisch gezien altijd een sterke centrumfunctie heeft gehad. De centrale ligging in Nederland aan de autosnelweg A2 en het brede aanbod aan arbeid en (culturele) voorzieningen zijn hier de belangrijkste pijlers voor. Vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw is de gemeente na enkele herindelingen uitgebreid met diverse (dorps)kernen. Na de herindeling met Nuland en Vinkel ontstaat een gemeente van ruim 149.000 inwoners met een omvang van ruim 11.000 ha. met een groot buitengebied. De inwoners van de gemeente krijgen letterlijk de ruimte. Ruimte voor wonen, werken en leven in een omgeving waar stad en platteland in balans is. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de *Toekomstvisie Maasdonk 2009-2021*.

Binnen deze nieuwe context wil 's-Hertogenbosch voor haar inwoners een sterke centrumgemeente blijven. Gemeentelijke economische speerpunten blijven de zakelijke dienstverlening, ICT, bouw en handel. Op sociaal gebied neemt 's-Hertogenbosch het voortouw in de regionale ontwikkeling van de drie decentralisaties. De afgelopen jaren zet de gemeente al volop in op het gebied van Jeugdzorg, vooruitlopend op de nieuwe Jeugdwet. Een zelfde positie ontstaat nu op het terrein van Awbz en de Participatiewet.

Eind 2012 zette de raad van 's-Hertogenbosch een duidelijke koers uit om de blik op economisch, ruimtelijk en sociaal terrein meer op de regio te richten. De gemeenten in de regio hebben elkaar nodig om de inwoners zo goed mogelijk tot dienst te zijn. Zowel voor de eigen stedelijke, als regionale behoeften kan 's-Hertogenbosch niet zonder een sterke regio en niet zonder een sterke positie in die regio. De gemeente wil in deze samenwerking een initiërende en stimulerende rol spelen. Uiteraard geldt voor alle gemeenten dat samenwerking per saldo voordeel voor de inwoners van de individuele gemeente op moet leveren.

De toevoeging van Nuland en Vinkel versterkt de positie van de dorpen én de stad in de volle breedte. De gemeentebrede visie op de toekomst verandert door de toevoeging echter niet wezenlijk. Uiteraard ziet 's-Hertogenbosch een taak om de nieuwe inwoners en de nieuwe kernen een éigen plek te geven binnen de ambities. Hierbij gelden specifieke accenten per dorp. De geactualiseerde *Toekomstvisie Maasdonk 2009-2021*, *het integraal Dorpsontwikkelingsplan (iDOP) Nuland* en *het Dorpontwikkelingsplan (DOP) Vinkel* leggen hiervoor al een basis.

Wonen

Door de toevoeging van Nuland en Vinkel ontstaat voor de inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch een aanvullend leef- en woonmilieu met een groen en dorps karakter, gelegen in een open en landschappelijk diverse omgeving. De dorpen in deze omgeving vormen een welkome aanvulling op de diversiteit van de woon- en leefmilieus in de stad en vice versa.

De situatie op de woningmarkt in brede zin is de afgelopen jaren enorm veranderd. De belangrijkste ontwikkeling betreft de financieel-economische crisis. Tegelijkertijd spelen er majeure ontwikkelingen in de corporatiesector en het scheiden van wonen en zorg in het sociale domein.

Binnen deze context streeft 's-Hertogenbosch naar een evenwichtige woningmarkt voor haar inwoners. Dit betekent voldoende, goede, betaalbare en passende woningen nu en in de toekomst, maar ook naar leefbare en veilige buurten en dorpen/kernen waar mensen zich thuis voelen. Uiteraard spelen ook het voorzieningenniveau en sociale structuren hierbij een cruciale rol. Onderhoud van de openbare ruimte is een gemeentelijke taak. Waar mogelijk en nodig wordt de kracht van de inwoners ingeschakeld, zoals bij Wijkspiegelplaatsen. Bijzondere aandacht is er voor centrale pleinen in wijken en dorpen, deze krijgen altijd extra aandacht.

Op basis van woonwensen- en behoefte-onderzoeken zal de woningbouwopgave worden beantwoord, zowel in stad als in dorp. Om dorpen leefbaar te houden is het bieden van voldoende woningen voor zowel starters als senioren aan de orde. Dit geldt voor de dorpen, zoals in de *Toekomstvisie Maasdonk* is verwoord, maar ook voor de stad 's-Hertogenbosch.

Werken

's-Hertogenbosch heeft een solide positie op het gebied van werkgelegenheid. In het arbeidsmarktbeleid is aandacht voor jongeren en voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In het kader van de vijf-sterrenregio richt Noord-Brabant zich op innovatie van de Agro & Foodsector. De omgeving van Nuland en Vinkel leent zich goed om vanuit één gemeente de samenwerking tussen stad en platteland in te vullen. De aanwezigheid van een groot agrarisch gebied versterkt 's-Hertogenbosch als gemeente waar in de Agro & Foodsector naast de aanwezigheid van onderwijs/kennis, ook wordt geproduceerd.

De dorpen Nuland en Vinkel kenmerken zich door een eigen bedrijvigheid die goed aansluit bij Rosmalen en Kruisstraat. De sectoren bouw, transport en landbouw- en veeteelt zijn goed vertegenwoordigd. Economisch gezien, zijn deze sectoren al sterk verbonden met de stad 's-Hertogenbosch. De recreatieve sector kan de verdere ontwikkeling van het lokale bedrijfsleven in Vinkel en Nuland versnellen. De aanwezige Dorpsontwikkelingsplannen sluiten hierbij aan. De sector industrie zal naar verwachting aanmerkelijk groeien gezien de ontwikkeling van het bedrijventerrein Heesch-West, plannen die voor 's-Hertogenbosch en Oss maar ook voor de hele regio van grote betekenis zijn.

Leven

Onze maatschappij bevindt zich in een transitiefase. De verhouding tussen overheid en samenleving verandert en ook het gemeentelijk handelen is aan revisie toe. Het stelsel waarbij de overheid zo'n centrale rol heeft lijkt niet meer helemaal te passen in deze eeuw. Toch houden we de ambitie hoog om een gemeente met sociale kwaliteit te helpen realiseren. Er is een verschuiving nodig die je kunt kenmerken met een grotere plaats voor onze visie vanuit *De Kracht Van De Stad*, waarbinnen de *Kracht van het Dorp* goed past. Participatie is hierbij essentieel.

's-Hertogenbosch wil een gemeente zijn waarin mensen graag leven, participeren, maximaal zelfredzaam zijn en ook omzien naar elkaar. Een gemeente waarin mensen hun dromen kunnen verwezenlijken. En waarin plaats is voor verschillen tussen mensen. De gemeente schept daarvoor basisvoorwaarden, stimuleert, faciliteert en regisseert activiteiten. Daar waar nodig ondersteunt de gemeente mensen en organisaties, en helpt

degenen die het zelf of met hun netwerk niet redden. De aanpak van 's-Hertogenbosch heet Sociaal DNA, (De Nieuwe Aanpak).

De drie grote 'transities': de decentralisaties van Jeugdwet, Awbz en Participatiewet zijn grote opgaven die de nieuwe aanpak evenzeer ondersteunen als noodzakelijk maken. De samenwerking in (sub)regionaal opzicht is hierin al gestart. De uitvoering van de (nieuwe) taken in het sociale domein vindt zo dicht mogelijk plaats bij de burger.

Voor onze inwoners is een solide sociale basis het uitgangspunt. Hiervoor zijn tal van basisvoorzieningen. De gemeente heeft hierbij aandacht voor voorzieningen in kernen, zoals een basisschool, gemeenschapshuis, supermarkt en huisarts. Er wordt ook een beroep gedaan op de eigen kracht van de inwoners, de gemeente versterkt deze waar mogelijk. In deze ambitie herkent de gemeente het rijke verenigingsleven in Vinkel en Nuland.

De Kracht van het dorp

Vinkel en Nuland willen nu en in de toekomst vitale kernen zijn met een sterk verenigingsleven. Deze ambitie verbindt 's-Hertogenbosch met Sociaal DNA, waarbij juist de lokale kracht is benoemd als basisvoorwaarde voor een leefbare gemeente.

Voor een leefbare gemeente is bereikbaarheid essentieel. Dit geldt ook voor wijken en dorpen. Wijken en dorpen dienen goed bereikbaar te zijn via hoofdwegen. Sluipverkeer moet worden vermeden. In de buurten zelf staat de leefbaarheid en verblijfskwaliteit centraal en is de auto te gast. De gemeente heeft de zorg om elke wijk en dorp goed op openbaar vervoer aan te sluiten (veelal bus). De bereikbaarheid per fiets krijgt de laatste jaren steeds meer voorrang. De gemeente investeert fors in een hoofdontsluiting per fiets en een fijnmaziger netwerk naar buurten.

Tot slot ziet 's-Hertogenbosch kansen voor het grote buitengebied. De doorontwikkeling van de groene buffer tussen Nuland en Geffen tot een landschapsecologische zone is hier een voorbeeld van.

5.2 Visie op het wijk- en dorpsgericht werken

's-Hertogenbosch heeft een traditie van wijkgericht werken. Binnen het beheer en onderhoud van de openbare ruimte werkt de gemeente al lang wijkgericht. Sinds 2005 is er een sterke wijk- en dorpsgerichte focus. Ambtelijke spil daarbinnen is de afdeling Wijkmanagement, met zes wijkmanagers en vier ondersteuners. Er is nadrukkelijk aandacht om de kloof tussen bestuur en inwoners zo klein mogelijk te houden.

Eind 2011 is de visie herijkt en door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin staat het benutten en faciliteren van eigen kracht van bewoners(verbanden) centraal. De gemeente onderscheidt verder Basisbuurten, Preventiebuurten en Aandachtsbuurten. Deze classificatie bepaalt de (extra) inzet. Verder voert de gemeente regie via integrale gebiedsgerichte programma's in samenwerking met professionele wijkpartners. Dit gebeurt onder andere in de aanpak 'schoon en veilig' en onder de noemer 'Samenwerken in je buurt'. Dit heeft geleid tot een aantoonbare verbetering van de leefbaarheid en de veiligheid.

Vanaf 2013 is de ambitie om het wijkgericht werken door te ontwikkelen in structuur en cultuur. Hierbij ligt de focus op het faciliteren van de eigen kracht van bewoners (zie Sociaal DNA). Hierbij is gekozen voor een gevarieerde aanpak per wijk, waarbij wijken ook meer zeggenschap krijgen over de inzet van gemeentelijke middelen. Belangrijk adagium blijft de *Kracht van de Stad* waarbij bewoners en bedrijven de ruimte krijgen om zelf zaken mogelijk te maken. De gemeente neemt daarbij vooral een faciliterende rol in. In de wijken wil de gemeente tot een efficiëntere en effectievere inzet van (minder en/of beter samenwerkende) professionals in het sociale domein komen. Hierbij wordt aantoonbaar meer vertrouwd op de eigen verantwoordelijkheid van bewoners (loslaten!).

Wijk- en bestuursraden

Er is intensieve samenwerking met bestuursraden (publiekrechtelijk ingesteld) en wijkraden (privaatrechtelijke stichtingen). Samen vallen ze in 's-Hertogenbosch onder de noemer 'bewonersraden'. In de Bossche stadswijken en Rosmalen zijn wijkraden actief. De gemeente kent daarnaast nog twee bestuursraden. Eén voor de kernen Engelen en Bokhoven en één voor de kernen Empel en Meerwijk. Er zijn wijkraden voor relatief kleine wijken, maar ook voor relatief grote wijken. Het aantal inwoners is in principe geen criterium voor het bestaan van een wijkraad.

De leden van de bestuursraden worden tegelijkertijd met de gemeenteraadverkiezingen gekozen. De bestuursraden vergaderen gemiddeld zeven keer per jaar met de wethouder als gesprekspartner. Zowel de bestuursraden als de wijkraden krijgen een financiële bijdrage van de gemeente. Ze kunnen het college gevraagd en ongevraagd advies geven over plannen en ontwikkelingen in hun eigen wijk of dorp.

De dorpen Vinkel en Nuland hebben ieder een eigen dorpsraad. De status hiervan is vergelijkbaar met de wijkraden, het zijn privaatrechtelijke stichtingen. De inzet is om deze situatie voort te zetten, waarbij het voor de hand ligt dat Nuland en Vinkel een eigen dorpsmanager krijgen als contactpersoon en intermediair.

Eind 2012 deed de Rekenkamercommissie van de gemeente Maasdonk onderzoek naar de dorpsraden. In maart 2013 nam de raad van Maasdonk de aanbevelingen van de commissie over. In de nadere uitwerking van de herindeling, wordt hier aandacht aan besteed. Te denken valt aan het duidelijk maken van de rollen, de beleidsterreinen en de ondersteuning. Zo zal 's-Hertogenbosch niet met gekozen dorpsraden gaan werken, maar is een evenwichtige bezetting wel een aandachtspunt.

De wijk- en bestuursraden hebben een eigen instrumentarium. Onder eigen regie worden voor vier jaar wijkspierpunten opgesteld. Deze punten krijgen vanuit de gemeentelijke organisatie prioriteit. Ook zijn hiervoor middelen beschikbaar. Er is dus nadrukkelijk ruimte voor eigen accenten per wijk én dorp. Daarnaast kent 's-Hertogenbosch de zogenaamde BewonersInitiatiefGelden (BIG-gelden). Dit is een jaarlijkse subsidie, door de wijk- of bestuursraad te verdelen, voor kleinschalige initiatieven op dorp-, wijk- of buurtniveau.

Net als voor de andere kernen, geldt dat Nuland en Vinkel de eigen identiteit willen borgen en versterken. Beide dorpen hebben al duidelijke ambities en aandachtspunten met het oog op een duurzame toekomst. Deze zijn onder meer verwoord in de Toekomstvisie Maasdonk, het IDOP (Integraal DorpsOntwikkelingsPlan) van Nuland en het DOP (Dorpsontwikkelingsplan) van Vinkel. Samen met vertegenwoordigers van deze

dorpen, bijvoorbeeld via de dorpsraad, houdt 's-Hertogenbosch deze plannen tegen het licht, met als doel een gezamenlijk actieprogramma te maken voor de toekomst. De gemeente ziet veel overeenkomsten met het huidige beleid. In een dergelijk actieprogramma krijgen bewoners zelf de ruimte om aan te geven welke verbeterpunten in een wijk of dorp prioriteit moeten krijgen (speerpunten).

5.3 Visie op de dienstverlening

Het college van 's-Hertogenbosch heeft begin 2013 de visie voor publieke dienstverlening vastgesteld. De gemeente 's-Hertogenbosch werkt volgens de één-loketgedachte. De gemeente is te bereiken via verschillende kanalen: balie, telefoon, elektronisch (website, e-mail, sociale media) en post. Per kanaal is er één duidelijke ingang. Vanuit gebruiksgemak voor de burger en efficiency kiest de gemeente ervoor zoveel mogelijk dienstverlening via het digitale kanaal aan te bieden. Maar de gemeente blijft waar nodig 'multi-channel' werken. Dat wil zeggen dat de gemeente ervoor zorgt dat mensen die minder zelfredzaam zijn (bv. digibeet of vanwege een handicap) ook gemakkelijk toegang hebben tot onze dienstverlening. Dit betreft soms ook ouderen.

Naast het Stadskantoor in 's-Hertogenbosch kent de gemeente drie dependances: in Rosmalen, Engelen en Empel. In de dependances kan hoofdzakelijk een aantal belangrijke Burgerzakenproducten worden geregeld. De dependance in Rosmalen is dagelijks geopend en heeft één avondopenstelling. Op de locaties wordt zowel op afspraak gewerkt als met vrije inloop.

De inwoners van Vinkel en Nuland kunnen na de herindeling voor een breed dienstverleningspakket terecht bij de dependance in Rosmalen. Deze bevindt zich op 10-15 minuten reistijd met de auto en 20-30 minuten per fiets van respectievelijk Nuland en Vinkel. Daarnaast zet de gemeente in toenemende mate in op maatwerk. Te denken valt aan (digitale) dienstverlening op afspraak of aan huisbezoeken. Dit wordt vóór 1-1-2015 nader uitgewerkt.

6. Toekomstvisie gemeente Oss

6.1 Algemeen

De gemeente Oss is stad en platteland. De gunstig gelegen stad Oss met al zijn voorzieningen heeft de rivier, de dijken, de kleinschaligheid, de pareltjes Lith, Ravenstein en Megen, het open poldergebied met de vruchtbare kleigrond en agrarische bedrijven en de overgangszone naar de stad. En aan de andere kant de bossen, de zandgronden, Herperduin en de heide. Door de samenvoeging van de gemeente Oss met het dorp Geffen ontstaat een gemeente met een omvang van ruim 17.000 ha en met een inwonertal van ruim 89.000 inwoners. Deze gemeente blijft daarmee qua oppervlakte een van de grootste gemeenten van de provincie Noord-Brabant. Er ontstaat een gemeente met 23 kernen, waarvan één stedelijke kern en daarnaast 22 min of meer landelijke kernen. Berghem, Megen, Herpen, Ravenstein en Lith zijn hiervan de meest prominente en het karakteristieke Geffen past qua grootte en uitstraling goed in dit rijtje. Verder wordt het grote buitengebied van de gemeente Oss aan de westzijde uitgebreid, waarmee de stedelijke kern Oss centraler in de gemeente komt te liggen.

De huidige gemeente Oss is al na de samenvoegingen met de gemeenten Berghem, Megen ca. Ravenstein en Lith van karakter veranderd. Van een stad met een beperkt buitengebied ontstond een gemeente bestaande uit een grote landelijke omgeving met grotere en kleinere dorpen en een centrale stad. Door de samenvoegingen heeft de identiteit van de gemeente meer afwisseling en contrasten gekregen. Voor de stad Oss zijn de trefwoorden: middelgroot, groen, sociaal, werk- en woonstad. Voor het buitengebied van Oss is dit: rust, ruimte, landelijk en rustiek. In het buitengebied zijn vele dorpen gelegen met een eigen karakter dat aanvullend is aan het karakter van de centrale stad Oss. Samenvoeging met Geffen versterkt dat complementaire karakter. De diversiteit van de dorpen, de "kralen" aan de ketting, is juist de kwaliteit van de gemeente.

De gemeente Oss is een groene gemeente, met een grote diversiteit aan woonmilieus. De stad vervult een woon- en werkfunctie in de regio met de ambitie om deze functie te versterken door gedifferentieerde kwalitatief hoogwaardige en groene woonmilieus, zowel in dorpse als stedelijke sfeer. Voor het opvangen van de woningbehoefte moeten er mogelijkheden zijn voor nieuwe uitbreidingen en toevoegingen, naast verbetering en vernieuwing van bestaande wijken en dorpen. De bereikbaarheid van de stad, een belangrijke kracht voor het huidige Oss, blijft gewaarborgd en voor ondernemers is er ruimte om te kunnen ondernemen.

Het centrum van de stad Oss is hét voorzieningencentrum voor de gemeente en de regio. Het centrum biedt een combinatie van winkels, horeca, culturele voorzieningen en evenementen maar er is ook ruimte voor werken en wonen in een grotere ruimtelijke samenhang. Een ruim gebied rondom het centrum wordt in de centrumontwikkeling betrokken.

De stad Oss blijft een ontspannen, groene woonplaats met een diversiteit aan wijken. Binnen en bij de wijken is er ruimte voor toevoegingen en veranderingen aan de woningvoorraad die inspelen op de veranderende vraag en noodzakelijke verbeteringen. Voor sommige delen van de stad is op termijn herstructurering nodig om aan te kunnen

blijven sluiten op de veranderende behoeften van mensen en om in te kunnen spelen op de behoefte aan een verdere differentiatie in het aanbod van woonmilieus.

Wonen

De huidige gemeente Oss streeft naar concentratie van woningbouw in uiteraard de stad Oss en daarnaast in Ravenstein, Herpen, Megen, Lith en Geffen. Hierbij worden ook de kansen op woningbouw op inbreidingslocaties in de overige kleinere dorpen benut. Oss heeft de term dorpencluster geïntroduceerd. Een dorpencluster bestaat uit een groter dorp met een omgeving die voor een aantal voorzieningen gericht is op dit grotere dorp. Het is daarbij overigens niet zo dat er géén voorzieningen in de kleinere dorpen worden gerealiseerd. Hoewel Geffen geen omliggende dorpen heeft binnen de gemeente, wordt Geffen (net als Berghem) ook gezien als een dorpencluster. Dit gezien de grootte en aard van het dorp. Het dorpenplan gaat ook uit van leefbare dorpen en dorpenclusters in een groots landschap.

De gemeente Oss wil de mensen die destijds door gebrek aan huisvesting gedwongen waren uit het dorp te vertrekken de mogelijkheid bieden naar de dorpenclusters terug te keren. Aan diverse doelgroepen kunnen mogelijkheden worden geboden om in de dorpen te blijven wonen en indien nodig geldt dat ook voor Geffen. Om leefbare dorpen te hebben en te houden is een voldoende en gedifferentieerd woningaanbod nodig en is er plaats voor eigen bewoners én nieuwe bewoners. Het is van belang vooral voor starters en senioren om er te kunnen blijven wonen.

Werken

Oss is een stad met een eigen kracht, denk aan sectoren als food, health, farma en logistiek. Daarnaast kent de Osse industrie een brede basis in tal van andere sectoren als metaal, de grafische sector en de bouw. Om de economie van Oss verder te ontwikkelen gaat de gemeente verbindingen aan met lokale en regionale partners. Hierbij wordt uitgegaan van de eigen kracht en deze wordt versterkt door aan te sluiten op de sterke regio waarin Oss ligt.

Bij een levendig, dorps karakter hoort ook werkgelegenheid in diverse kleinschalige vormen. Dat zorgt immers voor activiteit, levendigheid en het ondersteunt het sociale leven. Ontwikkelingen moeten wel passen bij de schaal van het dorp. Gemengde milieus, werken aan huis, een gedreven 'bezige' mentaliteit en uitstraling, dat zijn dorps kenmerken. Om die reden dienen bepaalde bedrijfsactiviteiten mogelijk te blijven. Toerisme en recreatie kunnen hier zorgen voor een economische impuls.

In het weidse, landelijke buitengebied van de gemeente waarin tal van kleinere dorpen uitgestrooid liggen in een gevarieerd landschap ziet de gemeente potentie. Daar wil de gemeente werken aan het behoud van het schilderachtige platteland met zijn rust en ruimte, actieve agrariërs, aantrekkelijke kleinschalige toeristische voorzieningen en aan de ontplooiing van levenskrachtige dorpen met een bruisend ondernemersklimaat en verenigingsleven. Dat laatste geldt in onze optiek straks ook voor Geffen. Dat is een vitaal en krachtig dorp. In het noorden van de gemeente wordt het bijzondere landschap bepaald door de Maas, met zijn historische vestingstadjes en waardevolle natuur en aansluitend de open komgronden. In het zuiden maken de bossen van Herperduin deel uit van de Maashorst met eveneens belangrijke natuurwaarden. De overgang van heikant naar maaskant maakt van het grondgebied van Oss een bijzonder gebied met veel mogelijkheden voor verdere ontwikkeling.

Leven

Vitaliteit en leefbaarheid kennen naast een fysieke component ook een sociale component, het samenleven van mensen in de wijken en dorpen. Naast voldoende passende huisvesting is er een goed voorzieningenniveau. Te denken valt aan bijvoorbeeld een buurthuis, sportvereniging, winkel, school of welzijn- en zorgvoorzieningen. In de stad Oss geldt dit uiteraard ook, maar de meeste bewoners kunnen in de stad Oss gebruik maken van de voorzieningen in het centrum en in de wijken. In de wijken speelt meer dan in de dorpen het samenleven van verschillende bevolkingsgroepen. De gemeente Oss wil voorkomen dat er eenzijdig samengestelde wijken ontstaan.

De gemeente Oss richt zich op een duurzame, toekomstgerichte ontwikkeling van de gemeente. De gemeente heeft daarbij de ambitie een actieve en complete woon- en leefgemeente te zijn met een krachtige stad en leefbare dorpen.

In een 'leefbaar dorp' wonen mensen die zich samen verantwoordelijk voelen voor hun dorp. Bewoners hebben zowel individueel als gezamenlijk een toekomstperspectief en ze hebben daar ook de middelen voor. Dit heeft een aantal consequenties voor het wonen, de woonomgeving, sociale samenhang, welzijn en lokale bedrijvigheid.

Voor sociale samenhang en vitale dorpsclusters is sterke sociale cohesie en een sterk verenigingsleven nodig. Maar ook zijn sterke sociale structuren op het terrein van welzijn en zorg en zelfbewustzijn over natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het dorp van belang. Voor wat betreft het welzijnsaspect zijn voldoende voorzieningen op het gebied van zorg, welzijn, onderwijs, gemeenschapsactiviteiten en veiligheid belangrijk door middel van een draagkrachtige infrastructuur voor zorg en welzijn. Deze infrastructuur wordt samen met bewoners vorm gegeven onder andere door mantelzorg, sociale en sociaal-culturele netwerken.

Ten aanzien van mobiliteit en bereikbaarheid is de ligging van Geffen voor de auto goed. Ook in de fietsverbindingen is in de afgelopen decennia al veel geïnvesteerd. De ambitie voor een snelle fietsverbinding van Oss naar 's-Hertogenbosch door Geffen geeft naar de toekomst mogelijk nog een nieuwe impuls. Er is zorg voor behoud van voldoende openbaar vervoer in de regio. De ligging van station Oss-West op circa 6 km afstand geeft een redelijke ontsluiting met het spoor.

6.2 Visie op wijk- en dorpsgericht werken

In de Toekomstvisie Maasdonk (2009-2021) wordt het dorp Geffen gezien als een dorp met een kleinschalige dorps uitstraling en een goed voorzieningenniveau. Geffen en Nuland zijn met omliggende landelijk gebied getypeerd als groene buffer tussen de steden Oss en 's-Hertogenbosch. De visie op de ontwikkeling van de kernen van Maasdonk sluit goed aan op de Osse dorpenbenadering. Geffen is daarmee binnen Oss zoals eerder aangegeven een van de dorpenclusters. Daardoor zal Geffen straks ook een eigen dorpsraad krijgen. Overigens heeft Geffen die nu ook al binnen de gemeente Maasdonk.

Dorpsraad

De gemeente Oss werkt met integrale wijk- en dorpsplannen, waar naar alle aspecten wordt gekeken. Natuurlijk zijn er duidelijke accenten. Zo zal er in de dorpen veel aandacht zijn voor leefbaarheid en behoud van de voorzieningen en ligt in de wijken

meer nadruk op sociale samenhang en leefbaarheid. Uiteindelijk zijn het de bewoners en betrokken instellingen die vanuit lokale problematiek en wensen, de inhoud van de plannen sturen. Inwoners spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de wijk- en dorpsplannen. Daarbij zal ook gezocht worden naar nieuwe vormen van participatie om daarmee zoveel mogelijk groepen te betrekken. Streven is om van de plannen gezamenlijke plannen te maken. Niet alleen de gemeente investeert, maar ook inwoners, maatschappelijke organisaties en andere partijen in wijk of dorp. Daarbij realiseert de gemeente zich dat ook niet alles in een keer kan worden aangepakt. Naast concrete acties op de kortere termijn bevatten de plannen daarom ook een agenda voor de toekomst (waaronder de bestaande Toekomstvisie Maasdonk), een overzicht van onderwerpen of knelpunten die in de komende jaren aandacht krijgen. Organisatorisch zal dat leiden tot een dorpsraad voor de kern Geffen met een eigen aandachtswethouder, een wijkcoördinator als intermediair en een gebiedsbeheerder voor de openbare ruimte.

De wijk- en dorpsraden zijn vanaf de start betrokken bij de ontwikkelingen en denken mee namens de bewoners. De raden zijn officieel adviseur van het college van burgemeester en wethouders en bestaan uit elk 7 leden, die zijn benoemd voor vier jaar. Zij kunnen gevraagd en ongevraagd adviseren aan het college van burgemeester en wethouders. Andersom heeft het college de verplichting om plannen die betrekking hebben op het gebied van een wijk- of dorpsraad, voor te leggen aan dit adviesorgaan. Maar de raden hebben geen taak bij het vaststellen van gemeentelijk beleid, omdat dit nooit één dorp of wijk betreft. De raden denken mee in de plannen die het college heeft voor de inrichting van de wijken en de dorpen. Zij adviseren het college over alle zaken die hun eigen werkgebied betreffen. Anderzijds zijn de wijk- en dorpsraden een klankbord voor de gemeente over de zaken die er in de wijken en dorpen leven. Elke raad kiest uit haar midden een voorzitter. De raden komen formeel 10 keer per jaar bijeen. Elke raad heeft een eigen budget. Dit budget is bedoeld voor eigen scholing, representatie, sociale of culturele activiteiten en leefbaarheidsbevordering.

Namens het college zijn drie wethouders aangewezen als aandachtsbestuurders ter bevordering van de communicatie en de band tussen de raden en het college. De raden bepalen zelf hoe zij omgaan met de wijze van contact en de frequentie.

6.3 Visie op de dienstverlening

Naast het gemeentehuis heeft Oss lang gewerkt met hulpsecretarieën, maar het gebruik daarvan liep steeds verder terug. Vandaar dat de dienstverlening vooral vanuit het moderne gemeentehuis in Oss plaatsvindt. Daar waar nodig vindt er maatwerk plaats. In het kader van de WMO worden bijvoorbeeld huisbezoeken gebruikt om de problematiek van de klant beter in beeld te brengen. Dit maakt dat behoefte aan een lokaal loket afneemt, zo is uit ervaring gebleken. Dit komt mede doordat producten en diensten steeds vaker digitaal aangevraagd kunnen worden waardoor de dienstverlening op locatie minder van belang is.

Voor direct contact en of fysieke producten kunnen Geffenaren straks terecht op het gemeentehuis aan de Raadhuislaan in Oss. De gemeente levert steeds meer producten digitaal waardoor een bezoek aan het gemeentehuis ook niet nodig is. De gemeente Oss werkt met klantenpanels. De informatie die terugkomt vanuit de klant, wordt gebruikt om de dienstverlening te behouden en zo nodig te verbeteren.

7. Toetsing aan beleidskaders

De inrichting van het openbaar bestuur is de afgelopen decennia aan verschillende veranderingen onderhevig. Het takenpakket van gemeenten is in de loop der jaren uitgebreid, de taakverdeling tussen verschillende overheden verschuift, de complexiteit van de te behandelen onderwerpen is toegenomen en verdere decentralisaties zijn onderweg. Het huidige kabinet is van oordeel dat de wijze waarop gemeenten de bestuurskracht willen versterken, primair lokaal dient te worden beoordeeld. Maar ook geeft het kabinet aan dat grotere gemeenten nodig zijn omdat er steeds meer en complexere taken naar de gemeenten worden overgeheveld.

In dit hoofdstuk toetsen we ons herindelingsadvies aan de huidige kaders.

7.1 Toetsing Rijksbeleid

Zoals bekend, vormt het Beleidskader gemeentelijke herindeling de basis voor het Rijksbeleid. In deze paragraaf wordt het herindelingsadvies getoetst aan de hoofdcriteria.

Draagvlak

Bestuurlijk draagvlak

Onder *bestuurlijk draagvlak* bij herindeling op initiatief van gemeenten wordt verstaan de democratische legitimatie van deze voorstellen aan de hand van de besluitvorming in de gemeenteraden van de betrokken gemeenten.

Bij de onderliggende herindeling wordt hieraan voldaan met de intentiebesluiten van de betrokken gemeenteraden, op 26 maart 2013 in Maasdonk en 23 april 2013 in 's-Hertogenbosch en Oss, om per direct de voorbereidingen te treffen voor het starten van een zogenaamde 'arhi-procedure'. Het doel hiervan is om gezamenlijk te komen tot de herindeling van de gemeente Maasdonk per 1 januari 2015. Nu de drie gemeenteraden op 27 augustus 2013 definitief akkoord zijn gegaan met dit herindelingsadvies, duidt dit op *bestuurlijk draagvlak* voor het herindelingsvoorstel.

Maatschappelijk draagvlak

Opheffing van een gemeente als zelfstandige bestuurlijke entiteit is een ingrijpende beslissing en raakt alle inwoners en de lokale gemeenschap als geheel. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het betrekken van de inwoners en andere belanghebbenden bij het herindelingsproces.

De gemeente Maasdonk heeft in het kader van de bestuurlijke toekomst van Maasdonk een intensief en uitgebreid traject doorlopen met haar bevolking, waarbij op verschillende wijze de inwoners zijn geraadpleegd en geïnformeerd bijvoorbeeld door middel van enquêtes, informatieavonden en persberichten. Na vaststelling van het herindelingsontwerp, organiseerden de drie gemeenten inspraakavonden. Voor Maasdonk geldt dat voor alle drie de afzonderlijke kernen. Tijdens de inspraakavonden kon iedereen zijn mening kenbaar maken over het voorgenomen besluit. Bovendien kon een ieder een zienswijze indienen tijdens de wettelijke inspraakprocedure. Hier is volop gebruik van gemaakt. In hoofdstuk 9 wordt nader ingegaan op de ingediende zienswijzen en op welke wijze deze van invloed zijn geweest op dit herindelingsadvies.

Regionaal draagvlak

Het derde draagvlakcriterium betreft regionaal draagvlak. Gemeentelijke herindeling heeft vrijwel altijd invloed op het beleid van omliggende gemeenten en op de bestuurlijke verhoudingen in de regio. Aan dit criterium is voldaan wanneer omliggende of naburige gemeenten in staat worden gesteld hun zienswijze te geven op een voorgenomen herindeling en de motieven van het herindelingsproces desgevraagd worden toegelicht. In haar zienswijze verwijst de gemeente Bernheze naar het beoogde bedrijventerrein Heesch-West, waarvan 's-Hertogenbosch grondgebiedgemeente zou worden. In de zienswijze wordt gevraagd of hier bedoeld wordt op het Maasdonkse gedeelte (Vinkel) van het bedrijventerrein. Dit is het geval. De provincie Noord-Brabant wees in haar zienswijze op de noodzaak tot het bijvoegen van een 'logboek draagvlak' waarin wordt weergegeven welke inspanningen voor het realiseren van draagvlak zijn verricht. Een dergelijk logboek is bij dit herindelingsadvies gevoegd.

Het college van de gemeente Maasdonk heeft meerdere malen verkennend voorwerk verricht bij haar buurgemeenten om de herindelingsvarianten met een zo groot mogelijk draagvlak in beeld te brengen. Na de vaststelling van het herindelingsontwerp zijn de betrokken buurgemeenten schriftelijk uitgenodigd hun zienswijze te geven op het herindelingsontwerp.

Inhoudelijke noodzaak

Bestuurskracht en regionale opgaven en samenhang

De gemeenten moeten beschikken over voldoende bestuurskracht op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. De provinciale hoofdstad 's-Hertogenbosch en centrumgemeente Oss zijn reeds bestuurskrachtige entiteiten in de provincie Noord-Brabant. De voorgestelde toevoeging van de gebiedsdelen van de gemeente Maasdonk aan 's-Hertogenbosch en Oss draagt bij aan het behouden en verder ontwikkelen van duurzaam bestuurskrachtige gemeenten. De gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss zijn in staat hun maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat te vervullen waarbij zeker recht wordt gedaan aan en in het belang van hun maatschappelijke omgeving, rekening houdend met de diversiteit van de verschillende lokale gemeenschappen. Tevens draagt de voorgestelde toedeling van de gebiedsdelen van Maasdonk bij aan een robuust bestuurlijk landschap, dat in regionale context haar rol kan waarmaken en verantwoordelijkheid kan dragen voor de ontwikkeling van de regio en het verder oppakken van de regierol naar de medeoverheden en maatschappelijke partners op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

Urgentie

De urgentie van een herindeling komt voort uit de overtuiging van de gemeenteraad van Maasdonk dat de bestuurskracht onvoldoende zeker is gezien de ophanden zijnde decentralisatie van (rijks)taken. De toevoegingen aan Oss en 's-Hertogenbosch per 1 januari 2015 zijn belangrijk om de nieuwe taken ook tijdig in een nieuwe vorm voor te bereiden en te implementeren. Mocht 1 januari 2015 niet haalbaar zijn dan zal de eerstvolgende mogelijkheid, in verband met de gemeenteraadsverkiezingen zich pas op 1 januari 2017 aandienen en dat is niet wenselijk, gezien het opknippen van een bestuursperiode.

Overige criteria

Duurzaamheid

De toevoegingen aan Oss en 's-Hertogenbosch zijn duurzaam. Vanuit de eerder genoemde historische oriëntatie zijn de toevoegingen ook logisch te noemen. Mocht verdere schaalvergroting in de toekomst aan de orde zijn, dan zal het nieuwe gemeentelijke kader altijd leidend zijn. Beide gemeenten van circa 90.000 en 150.000 inwoners zijn voldoende robuust om centrumfuncties in de regio op zich te nemen. Hetzelfde geldt voor de sociale opgaven vanuit de decentralisaties van het rijksbeleid. De nieuwe schaal van de gemeenten bevordert de samenwerking, zoals ook verwoord in het rijksbeleid. Om aan lokale en bovenlokale opgaven te voldoen blijft intensieve samenwerking met medeoverheden vanzelfsprekend.

Interne samenhang van de gemeenten

Bij de herindeling van de gemeente Maasdonk heeft de sociaalgeografische oriëntatie van de bewoners als het gaat om werken, voorzieningen en recreëren een cruciale rol gespeeld. Waar zoals eerder aangegeven Nuland op 's-Hertogenbosch en Vinkel op 's-Hertogenbosch en Heesch is georiënteerd, is Geffen van oudsher op Oss georiënteerd.

Vanwege de toevoeging aan Oss en 's-Hertogenbosch is minder sprake van versnippering in de regio, wat de slagkracht van het lokale bestuur vergroot. In Noordoost-Brabant ontstaan twee grote trekkers die de opgaven van nu en in de toekomst aan kunnen.

Evenwichtige regionale bestuurlijke verhoudingen

Dit criterium gaat in op de vraag of door de herindeling goede regionale verhoudingen ontstaan en het toekomstperspectief van omliggende gemeenten niet nadelig wordt beïnvloed.

De herindeling van Maasdonk en voorgestelde toedeling van de gebiedsdelen sluit aan bij de voorlopige aanbevelingen van de 'Adviescommissie krachtig bestuur in Brabant'. Deze adviescommissie is van mening dat opdeling van de gemeente Maasdonk in de rede ligt omdat dit het meest aansluit bij de maatschappelijke realiteit. Vanwege functionele relaties, de regionale opgaven en de samenhang en evenwichtige regionale bestuurlijke verhoudingen zal Nuland en Vinkel aan 's-Hertogenbosch en Geffen aan Oss worden toegevoegd.

Conclusie

Samengevat kan worden geconcludeerd dat dit herindelingsadvies past binnen het Rijksbeleid.

7.2 Provinciaal beleid

In 2012 onderzochten de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) en de provincie Noord-Brabant het vermogen van gemeenten om de Brabantse ambities mede te realiseren en het groeiende takenpakket te vervullen³. Hieronder volgt een korte toelichting op basis van het projectvoorstel van dit onderzoek. Hieraan voorafgaand wordt opgemerkt dat het bestuurskrachtonderzoek van de provincie en de VBG en het herindelingsproces elkaar (qua tijdspad) niet doorkruisen en dat de provincie steeds heeft gestimuleerd het samenwerkings-/herindelingsproces voort te zetten.

Met het uitvoeren van het onderzoek bevestigen de VBG en de provincie Noord-Brabant hun voornemens om in deze bestuursperiode samen te werken aan behoud en versterking van de slagkracht van gemeenten, die onder meer nodig is om de grote maatschappelijke opgaven in de regio en uitdagingen naar de toekomst op te pakken. Het maken van een "foto" van de Brabantse gemeenten, zoals de VBG het noemt, sluit goed aan bij het provinciale voornemen om een nulmeting van de bestuurlijke organisatie uit te voeren (in beeld brengen stand van zaken en knelpunten). Zij zullen andere partijen uit de velden onderwijs, ondernemers en overige maatschappelijke partners betrekken bij de beleidsontwikkeling. Het project bestrijkt de bestuursperiode tot 2015, met een start in 2011 en een zwaartepunt in de jaren 2012 en 2013. Doelgroep zijn de Brabantse gemeenten, vooral ook in hun onderlinge regionale context. Het project wordt stapsgewijs uitgevoerd, te beginnen met een gezamenlijke verkenning welke zich nu in een afrondende fase bevindt.

Conclusie

Eerder werden de aanbevelingen van de 'Adviescommissie krachtig bestuur in Brabant' al aangehaald. Dit herindelingsadvies sluit aan bij de adviezen, waaronder de herindeling van Maasdonk. Zo wordt het gebrek aan interne samenhang van Maasdonk aangehaald, evenals de visie op 'stadteland'. Dit laatste houdt in dat stad en platteland elkaar nadrukkelijk kunnen versterken binnen één gemeente.

³ "Krachtig bestuur in Brabant; een gezamenlijk project ter versterking van het vermogen van gemeenten om hun opgaven te realiseren", zie ook paragraaf 2.3

8. Financiën & Personeel

8.1 Financiën

Gemeente Maasdonk

De gemeente Maasdonk is er de afgelopen jaren telkens in geslaagd om een sluitende meerjarenraming te presenteren. Ook de vigerende meerjarenbegroting sluit voor alle jaren met een overschot. Op het gebied van getrouwheid en rechtmatigheid heeft Maasdonk altijd een goedkeurende accountantsverklaring gehad. In 2012 wees ook de herindelingsscan Maasdonk - Bernheze uit dat Maasdonk de begroting sluitend heeft. Daarbij is in dit rapport wel opgemerkt dat de financiële positie van Maasdonk onder druk staat. Dit blijkt volgens het rapport vooral uit de krappe reservepositie en de risico's die de gemeente loopt bij de ontwikkeling van de grondexploitatie. De begroting 2013 van de gemeente Maasdonk bedraagt € 19 miljoen (exclusief mutaties grondbedrijf). De boekwaarde van het grondbedrijf van Maasdonk bedraagt € 57,3 miljoen, waarvan € 32,4 miljoen het complex Heesch-West betreft.

Gemeente Oss

De gemeente Oss heeft altijd gewerkt met sluitende begrotingen/meerjarenramingen. Ook de huidige begroting/meerjarenraming 2013-2017 vertoont een positief saldo van € 33.000.

De rekeningssaldi over afgelopen jaren gaven telkens een overschot te zien. Ieder jaar heeft de accountant verklaard dat de rekening een getrouw beeld geeft. Ook de rechtmatigheid is nimmer onderwerp van discussie geweest. De begroting 2013 van de gemeente Oss bedraagt € 260 mln.

Gemeente 's-Hertogenbosch

De gemeente 's-Hertogenbosch presenteert al sinds jaar en dag een sluitende begroting en ook sluitende meerjarencijfers. De gemeente heeft een relatief goede financiële positie. In een vorig jaar gehouden stresstest kwam dat ook naar voren. Er werd goed gescoord op nagenoeg alle onderdelen. De reservepositie mag met € 600 mln. ook goed genoemd worden. Ook in 's-Hertogenbosch staat het grondbedrijf onder druk, maar gezien de omstandigheden mag de financiële positie van het grondbedrijf als redelijk gekwalificeerd worden. Meerjarig staat er gezien de landelijke bezuinigingen wel druk op de financiën. De begroting 2013 van de gemeente 's-Hertogenbosch bedraagt € 500 mln.

Eigen onderzoek van Oss en 's-Hertogenbosch

In het kader van de mogelijke herindeling is er door Oss en 's-Hertogenbosch een financiële verkenning uitgevoerd. Het betreft hier een door deze gemeenten zelf uitgevoerde verkenning op hoofdlijnen naar de financiële positie van de gemeente Maasdonk op basis van de begroting 2013. De feiten zijn gecheckt door Maasdonk; de doorvertalingen naar de eigen situatie is een interpretatie van respectievelijk Oss en 's-Hertogenbosch zelf. Op basis van deze financiële verkenning is sprake van een te verwachten financieel tekort in verband met de herindeling voor zowel de gemeente Oss als de gemeente 's-Hertogenbosch. In de gemeente 's-Hertogenbosch is sprake van een structureel nadeel van € 0,6 miljoen en in Oss van een nadeel ter grootte van € 0,4 miljoen. Het incidentele nadeel wordt voor 's-Hertogenbosch becijferd op € 3,7 miljoen en voor Oss op € 1,8 miljoen. In aanvulling op dit onderzoek heeft de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch nog besloten een eigen extern onderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek is uitgevoerd door PWC. De conclusie was dat er op het totaal effect voor de

gemeente 's-Hertogenbosch geen significante verschillen of blinde vlekken geconstateerd zijn ten opzichte van de analyse van de financiële werkgroep.

Toezicht

Naast het bijzonder toezicht door de provincie dat al loopt vanaf eind mei 2013 hebben de gemeenten Maasdonk, Oss en 's-Hertogenbosch de volgende afspraken gemaakt :

Afspraken over het verscherpt toezicht die gelden voor de gemeente Maasdonk

1. Begroting 2013 (Meerjarenraming 2013-2016) is de basis. Alles wat hieronder valt kan worden uitgevoerd. In kader van goed huisvaderschap wordt wel verwacht dat er een doorkijk gemaakt wordt ten aanzien van nut en noodzaak met betrekking tot zaken die nog voor 1 januari 2015 opgepakt moeten worden.
2. Bij besluiten waaraan financiële consequenties zijn verbonden is er vooraf afstemming nodig. Concreet betekent dit dat in het kader van de afstemming de raadsagenda's met onderliggende stukken digitaal worden toegezonden aan Oss en 's-Hertogenbosch; instemming is vooraf nodig bij verschillen in niet voorziene exploitatieposten groter dan € 10.000,00 en niet voorziene investeringsbedragen hoger dan € 25.000,00. Het resultaat van deze afstemming wordt in het raadsvoorstel opgenomen.
3. De openbare besluitenlijsten van de collegevergaderingen worden toegezonden aan Oss en 's-Hertogenbosch. Indien er besluiten worden genomen met financiële consequenties in de niet-openbare besluitenlijsten zullen Oss en 's-Hertogenbosch worden geïnformeerd als het gaat om bedragen die een structurele doorwerking hebben.
4. Er worden geen langdurige contracten meer afgesloten die een einddatum na 1 januari 2015 hebben. Indien dit voor de bedrijfsvoering noodzakelijk is, vindt er vooraf afstemming plaats.

Afspraken over het verscherpt toezicht die gelden voor de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch

1. Raadsagenda's met onderliggende stukken worden digitaal toegezonden aan Maasdonk.
2. De openbare besluitenlijsten van de collegevergaderingen worden toegezonden aan Maasdonk.

Financiële scan provincie

Vanuit de provincie is een financiële scan gemaakt waarbij de belangrijkste financiële effecten van de herindeling worden geschetst. Van de drie betrokken gemeenten is op basis van de begroting 2013 de ontwikkeling van de financiële positie in beeld gebracht door vergelijking van de vermogenspositie, verplichte paragrafen (grondbeleid, kapitaalgoederen en verbonden partijen) en de eigen inkomsten. Er wordt verwezen naar deze financiële scan die als bijlage bij dit herindelingsadvies zal worden aangeboden.

De scan is als bijlage opgenomen bij dit ontwerp en bevat een bestuurlijke samenvatting.

Aan de hand van de begrotingen 2013 en de meerjarenramingen 2014-2016 en de (concept)jaarrekeningen 2012 is gekeken naar de financiële posities. De jaarrekeningen

2011 en 2012 sluiten voor de drie gemeenten met een positief resultaat en er liggen goedkeurende verklaringen van de accountant.

Het weerstandsvermogen van de gemeente Oss is voldoende en voor 's-Hertogenbosch zijn de risico's klein. Voor Maasdonk is het weerstandsvermogen op dit moment onvoldoende.

Met betrekking tot de grondexploitatie constateert de provincie dat de drie gemeenten afwijkende methodieken hanteren. De verwachte gronduitgifte ligt in Maasdonk hoger dan in Oss en 's-Hertogenbosch. Voor de drie gemeenten geldt dat de algemene reserves grondexploitatie de berekende risico's niet volledig afdekken.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is bij de drie gemeenten in meerjarenplanningen begrotingstechnisch verwerkt. Voor de gemeentelijke woonlasten gaan de inwoners van Maasdonk er na de herindeling bij beide gemeenten in bijna alle gevallen op vooruit.

Tot slot benoemt de provincie diverse algemene aanbevelingen op het terrein financiën voor de herindeling.

Transitiekosten

Bij een herindeling zijn ook incidentele kosten gemoeid, de zogenaamde transitiekosten. Transitiekosten worden onder meer bepaald door huisvestingskosten; deze post speelt voor 's-Hertogenbosch en Oss een beperkte rol (afhankelijk van de duur waarin de gemeentehuis van Maasdonk blijft functioneren). De medewerkers van Maasdonk kunnen namelijk in de stadskantoren en de overige huisvestingslocaties van deze gemeenten ondergebracht worden. Tot de transitiekosten horen verder: kosten sociaal plan, desintegratiekosten daarbij kunt u denken aan het vervroegd afschrijven van geautomatiseerde systemen voor bijvoorbeeld personeel, belastingen, bevolking, financiën, uittreding gemeenschappelijke regelingen en sociale dienst. Tenslotte kan er sprake zijn van projectleidingskosten ambtelijke fusie en kosten voor het overzetten van bestanden.

Lokale lasten

Voor wat betreft het belastingpakket kunnen de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing worden onderscheiden als de componenten die de gemeentelijke (woon)lastendruk bepalen. Bij het belastingpakket presenteren we hierna de tarieven in de drie betrokken gemeenten.

In de volgende tabel is een overzicht gegeven van de belastingdruk voor diverse soorten huishoudens. Hieruit blijkt dat de woonlasten in de gehanteerde voorbeelden voor 's-Hertogenbosch en Oss in het algemeen lager zijn dan in Maasdonk.

	Maasdonk	Oss	's-Hertogenbosch
<i>Een gezin van 4 personen in een koopwoning met een WOZ-waarde van € 300.000,00 en een gemiddeld huisvuilaanbod</i>			
- onroerende zaakbelasting	281	292	281
- afvalstoffenheffing	236	278	267
- rioolheffing	222	166	109
TOTAAL	739	736	657
<i>Een gezin van 2 personen in een huurwoning met een gemiddeld huisvuilaanbod</i>			
- onroerende zaakbelasting	0	0	0
- afvalstoffenheffing	198	278	267
- rioolheffing	222	28	47
TOTAAL	420	306	314
<i>Een alleenstaande in een koopwoning met een WOZ-waarde van € 160.000,00 met een gemiddeld huisvuilaanbod</i>			
- onroerende zaakbelasting	150	156	150
- afvalstoffenheffing	169	278	213
- rioolheffing	152	166	109
TOTAAL	471	600	472
<i>Een bedrijf met een waterverbruik van 600 m3 een WOZ-waarde van € 600.000,00 op een kavel van 10.000m2</i>			
- onroerende zaakbelasting eigenaar	1.573	1.064	1.471
- onroerende zaakbelasting gebruiker	1.309	860	1.178
- rioolheffing	850	1.106	223
TOTAAL	3.731	3.030	2.873

Figuur 3: lokale lasten

8.2 Personeel & Organisatie

In de inleiding is al aangehaald, dat het gaat om een bijzondere herindeling. Als gevolg van de splitsing en toevoeging wordt alleen de gemeente Maasdonk opgeheven. Er is dan sprake van een toevoeging. Het beleidskader gemeentelijke herindeling d.d. 12 juli 2011 vraagt in het kader van toevoeging bijzondere aandacht voor: 'de rechts- en arbeidsmarktpositie van het personeel van de gemeente. Omdat geen verplichte organisatie-brede reorganisatie hoeft te worden gevolgd voor de gemeente waaraan gebied wordt toegevoegd, kan sprake zijn van een ongelijke uitgangspositie tussen het personeel van de bij de beoogde toevoeging betrokken gemeenten. Indien nodig, zullen vooraf afspraken moeten worden gemaakt tussen de betrokken gemeentebesturen om ongelijkheid in rechts- en arbeidsmarktpositie van het personeel weg te nemen.'

De bestaande gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss en de daaraan gekoppelde organisatie, organisatie-inrichting blijven bestaan. Hiermee wordt voorkomen dat twee geheel nieuwe organisaties moeten worden ingericht. Bovenal komt dit de continuïteit van de dienstverlening en de bedrijfsvoering ten goede. Over de wijze van inpassing en harmonisatie zijn tussen de drie betrokken gemeenten afspraken gemaakt in het P&O convenant in juni 2013. Daarin zijn op hoofdlijnen afspraken gemaakt, hoe de drie verantwoordelijke werkgevers zich direct na vaststelling van het herindelingsadvies in het herindelingstraject op zullen stellen. Sinds de vaststelling van het herindelingsontwerp wordt al in de geest van het convenant gehandeld. Deze afspraken op het gebied van personeel en organisatie, die een collegebevoegdheid zijn, zijn leidend bij de uitwerking van de personele en organisatorische aspecten en vormen derhalve de basis voor de besprekingen over de Sociaal Leidraad in het Bijzondere Georganiseerde Overleg (BGO).

In het BGO wordt er vanuit werkgeverszijde naar gestreefd om de rechtspositionele regelingen en het totale pakket aan primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden van de huidige gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss te handhaven. Uiterlijk vanaf de datum van herindeling zal een van deze rechtspositieregelingen, dus ook van toepassing zijn op de medewerkers van de gemeente Maasdonk die overgaan naar de gemeenten 's-Hertogenbosch of Oss. Om vanaf dat moment geen onderscheid meer te maken tussen het zittende personeel en het personeel dat overkomt, is het uitgangspunt dat de overheidsdienst doorgebracht bij de gemeente Maasdonk door de gemeenten 's-Hertogenbosch of Oss wordt overgenomen als zijnde tijd in dienst van de gemeente 's-Hertogenbosch of Oss.

Verder wordt in de Sociale Leidraad als uitgangspunt opgenomen dat de rechtspositie van de medewerkers van de gemeente Maasdonk wordt gegarandeerd daar waar het zaken betreft als salarisperspectief en persoonsgebonden toelagen of er wordt voor deze toelagen een gangbare overgangsregeling getroffen. De overige rechtspositionele arbeidsvoorwaarden worden meegenomen in de totale vergelijking, waarbij een weging van de 'plussen' en 'minnen' plaats heeft (inclusief de zwaarte daarvan). Als mocht blijken dat het totaalpakket voor de medewerkers van Maasdonk negatief uitvalt, zullen er overgangsmaatregelen worden afgesproken in het Sociale Leidraad.

Om het inpassingproces soepel te laten verlopen, is in afwachting van de Sociale Leidraad de insteek dat de medewerkers in de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss in dezelfde positie en functie blijven in de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss. De

inspanningen worden er met name op gericht om het personeel uit de gemeente Maasdonk te laten instromen in de organisaties van de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss. Bij de plaatsing geldt het principe dat alle medewerkers een passende functie bij Oss of 's-Hertogenbosch aangeboden krijgen.

Als compensatie voor de insteek dat de medewerkers uit 's-Hertogenbosch en Oss hun eigen functie behouden, krijgen de medewerkers van Maasdonk voorrang bij vacatures in de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss. Vanaf de besluitvorming over het herindelingsadvies wordt gewerkt met één open arbeidsmarkt tussen de gemeente Maasdonk en de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss. Deze werkwijze treedt formeel in werking na vaststelling van het herindelingsadvies: per 1 september 2013. Vanaf het moment van vaststelling van het herindelingsontwerp hebben de drie gemeenten voor zover passend binnen het bestaande beleid, al in de geest van deze afspraak gehandeld.

Aangezien bij een toevoeging in het kader van de wet Arhi niet alle gemeenten worden opgeheven, en we afgesproken hebben dat de medewerkers van de gemeente Maasdonk in de beoordeling van het totale arbeidsvoorwaardenpakket, geen nadelige gevolgen zullen ondervinden van het proces van 'toevoeging', spreken we (aanvullend op het convenant) in dit herindelingsadvies tenminste de volgende zaken af die meegenomen worden in de Sociale Leidraad:

- a) het uitgangspunt is om in principe uiterlijk 1 januari 2015 alle Maasdonkse medewerkers te plaatsen in een passende functie binnen de gemeente 's-Hertogenbosch of Oss. Indien dit niet mogelijk blijkt, dan zal de Maasdonkse medewerker toch overgaan naar één van de gemeenten, waarbij de medewerker in ieder geval een gelijkwaardige positie heeft als de medewerker van 's-Hertogenbosch of Oss. Er is vanaf de overgang naar de ontvangende gemeente altijd sprake van rechtsgelijkheid tussen de medewerkers van Maasdonk en de medewerkers van de ontvangende gemeente, ook bij inkrimping en/of reorganisatie.
- b) de voorrangpositie voor medewerkers van de gemeente Maasdonk bij de vervulling van vacatures die vanaf heden bij de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch ontstaan, dient nauwgezet te worden gerespecteerd en gevolgd, met inachtneming van (artikel 59 van de wet Arhi);
- c) de wijze waarop de betrokken Maasdonkse medewerkers worden geplaatst, voor zover dat al niet eerder is geschied, wordt geregeerd door de bepalingen van een nog op te stellen Sociale Leidraad, waarin zal worden geregeld op welke wijze inspanningen worden verricht om voor de betrokken medewerkers een passende, c.q. indien niet mogelijk, geschikte functie te vinden.

De gevolgde procedure van een 'toevoeging' biedt kansen om snel en doeltreffend invulling te geven aan dit proces van afstemming en inpassing. Tegelijk vraagt dit in hoge mate op vertrouwen over en weer, zorgvuldig en transparant handelen naar elkaar en het leveren van maatwerk, juist bij onverwachte obstakels op de weg. De drie gemeenten spreken af in deze geest te opereren en uitwerking te geven aan de afspraken. De Stuurgroep zal de uitvoering van de afspraken op het gebied van P&O monitoren.

9. Zienswijzen

Vanaf 3 juni tot en met 28 juli heeft het herindelingsontwerp ter inzage gelegen in de gemeentehuizen van de betrokken gemeenten. Gedurende deze periode zijn ruim 450 zienswijzen ingediend.

De Nota van zienswijzen en wijzigingen besluit 'herindelingontwerp Maasdonk – 's Hertogenbosch – Oss' is opgenomen in bijlage 1. Hierin staan beschreven:

- > een samenvatting van de zienswijze;
- > ons besluit;
- > een toelichting op ons besluit;
- > een beschrijving van de gevolgen van ons besluit voor het herindelingsadvies.

Het overgrote deel van de ingediende zienswijzen heeft betrekking op een specifiek voorstel uit het herindelingsontwerp. Te weten de grens tussen de kern Nuland en de kern Geffen.

Het nut en de noodzaak voor de herindeling staan in zijn algemeenheid in de zienswijzen niet ter discussie. De herindeling en splitsing worden veelal zelfs omarmd.

Onder verwijzing naar de, bij dit herindelingsadvies behorende, nota van zienswijzen (bijlage 1) is de conclusie dat een aantal ingediende zienswijzen leiden tot een wijziging van het herindelingsontwerp. Het gaat hierbij met name om een aangepaste grens tussen de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch, tussen de kernen Nuland en Geffen. Deze grenswijziging is in het herindelingsadvies verwerkt (zie hoofdstuk 4).

10. Vervolprocedure en planning

Het herindelingsadvies is op 27 augustus 2013 door de gemeenteraden van Maasdonk, Oss en 's-Hertogenbosch vastgesteld. Het herindelingsadvies wordt vervolgens toegezonden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Gedeputeerde Staten zullen het herindelingsadvies, voorzien van hun zienswijze, doorzenden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal het herindelingsadvies, inclusief de zienswijze van de Provincie, behandelen na de zomer en aan de ministerraad toezenden voor de formele start van het wetgevingstraject in het najaar van 2013. De Raad van State adviseert vervolgens over het wetsvoorstel waarna indiening bij de Tweede Kamer volgt. Medio 2014 wordt de parlementaire behandeling voortgezet in de Eerste Kamer, zodat uiterlijk september 2014 publicatie in het Staatsblad kan volgen. Dit is het sein voor het organiseren en houden van herindelingsverkiezingen in Oss en 's-Hertogenbosch in november 2014 voor de samenstelling van de raden van de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch.

	Omschrijving product	Wie	Termijn
Fase 1: start traject gemeenten			
1	Voorlopige duiding bestuurlijke toekomst	Gemeenteraad Maasdonk	29 januari 2013
2	Bezoek minister BZK	Burgemeesters, Gedeputeerde	27 februari 2013
2	Raadsavonden (burgers, respectievelijk raden Oss en 's-Hertogenbosch)	Gemeenteraad Maasdonk	5- 6-12-14 maart 2013
4	Raden informeren over stand van zaken	Colleges B&W	Maart 2013
5	Bekrachtiging motie Maasdonk 29/1	Gemeenteraad Maasdonk	26 maart 2013
6	Intentiebesluit Herindeling	Gemeenteraden 's-Hertogenbosch en Oss	23/25 april 2013
7	Vaststellen convenant P&O	Colleges B&W	14 mei 2013
8	Aanlevering collegeadvies en raadsvoorstel t.b.v. vaststelling herindelingsontwerp	Gemeentesecretarissen/ Projectleidersoverleg	1 mei 2013
9	Behandeling concept herindelingsontwerp in gemeenschappelijke collegevergadering	Colleges B&W	7 mei 2013
10	Behandeling herindelingsontwerp	Colleges B&W	14 mei 2013
11	Toesturen raadsstukken t.b.v. Cie-vergaderingen Oss en 's-Hertogenbosch c.q. raadsvergadering Maasdonk	Griffiers	14 mei 2013
12	Behandeling herindelingsontwerp	Raadscommissie Oss Raadscommissie 's-Hertogenbosch	22 mei 2013 23 mei 2013
Fase 2: start traject Wet arhi			
13	Vaststellen herindelingsontwerp (art 5, lid 1)	Gemeenteraden	29 mei 2013

14	Herindelingsontwerp ter inzage (art. 5, lid 2)	Colleges B&W	30 mei–26 juli 2013
15	Verwerken zienswijzen herindelingsontwerp	Projectleidersoverleg/ Werkgroepen	26 juli–8 augustus 2013
16	Aanlevering colleges zienswijzen en conceptraadsvorstel. Bezien wenselijkheid gemeenschappelijke collegevergadering	Gemeentesecretarissen/ Projectleidersoverleg	8 augustus 2013
17	Behandeling zienswijzen en conceptraadsvorstel in gemeenschappelijke collegevergadering	Colleges B&W	Nader te bepalen
18	Behandeling zienswijzen en conceptraadsvorstel herindelingsadvies	Colleges B&W	13 augustus 2013
19	Behandeling conceptraadsvorstel herindelingsadvies	Colleges B&W	13 augustus 2013
20	Behandeling herindelingsadvies	Cie 's-Hertogenbosch en Oss	22 augustus 2013
21	Vaststellen herindelingsadvies (art.4, lid 2)	Gemeenteraad Maasdonk Gemeenteraad 's-Hertogenbosch Gemeenteraad Oss	27 augustus 2013 27 augustus 2013
22	Verzenden herindelingsadvies aan GS	Griffies	28 augustus 2013
23	Vaststellen zienswijze, verzenden herindelingsadvies met zienswijze aan minister (art.5, lid 4)	Gedeputeerde Staten	3 september 2013
<i>Fase 3: start wetgevingsprocedure</i>			
	Voorstel herindelingsregeling aan ministerraad zenden (versnelde behandeling) (art.6)	Minister	
	Zenden wetsvoorstel naar RvS voor advies	Minister	
	Uitstel gemeenteraadsverkiezingen	Minister	
	Indienen wetsvoorstel bij Tweede Kamer	Minister	
	Behandeling wetsvoorstel Tweede Kamer		
	Behandeling wetsvoorstel Eerste Kamer		
	Gemeenteraadsverkiezingen	Voor gemeenteraden Oss en 's-Hertogenbosch	November 2014
	Opheffing gemeente Maasdonk		1 januari 2015

Bijlagen

1. Nota van zienswijzen en wijzigingen besluit 'herindelingsontwerp Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss';
2. Financiële scan Provincie Noord-Brabant + bijlagen;
3. Logboek draagvlak;
4. Besluit 'Herindelingsontwerp Maasdonk - 's-Hertogenbosch - Oss', vastgesteld 29 mei 2013.